

Niina Nousiainen

Monikameratuotantojen merkitys ja toteuttaminen tapahtumissa

Opinnäytetyö

Kevät 2019

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kulttuurituottaja (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Mediatuotanto

Tekijä: Niina Nousiainen

Työn nimi: Monikameratuotantojen merkitys ja toteuttaminen tapahtumissa

Ohjaajat: Jukka Saarela, Juhani Haarala

Vuosi: 2019

Sivumäärä: 44

Liitteiden lukumäärä: 3

Tutkin opinnäytetyössäni mitä monikameratuotanto tarjoaa ja merkitsee tapahtumille. Lisäksi tutkin miten striimin ja screenien sisältötarve eroaa ja mitä toteutuksessa on otettava huomioon, jotta viesti välittyy niin kotiin striimiä katsovalle yleisölle kuin tapahtumassa paikalla olevalle yleisölle. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä oululaisen AV-tuotantoyhtiö Saha Prod Oy:n kanssa.

Tutkin aihetta haastatteluiden, kirjallisuuden, verkkolähteiden sekä oman kokemuksen kautta. Haastattelin monikameran toteuttajia, tilaajia ja tapahtumien yleisöä. Haastattelut tarjoavat tietoa monikameratuotantojen toteutuksen eroista sekä näkökulmia ja toiveita toteutukseen niin tekijöiden, tilaajien kuin yleisön puolelta. Tutkitaan muun muassa minkälaisiin tapahtumiin monikameratuotannot sopivat, mitkä asiat vaikuttavat screenien mallin valintaan ja olisiko striimin hyvä olla ilmainen vai maksullinen. Opinnäytetyössä mietitään myös monikameratuotantojen tulevaisuutta. Pohditaan tuotantojen määrää ja teknologian kehityksen vaikutusta toteutukseen.

Opinnäytetyö antaa tietoa monikameratuotantojen merkityksestä tapahtumille. Tutkimuksessa esitellään screenien ja striimien tuomaa lisäarvoa. Työ avaa myös mitä monikameralta toivotaan ja tarjoaa mahdollisia kehitysideoita screenien, striimien ja tallenteiden sisältöön yleisön toiveiden pohjalta. Lisäksi opinnäytetyössä kerrotaan monikameran toteutuksesta sekä tutkitaan, miten monikameran toteutus eroaa eri tilanteissa. Tämä antaa tietoa, kuinka saavutettaisiin paras mahdollinen lopputulos ja suurin hyöty. Tutkimus tarjoaa tietoa niin monikameran parissa työskenteleville kuin monikameratuotantojen tilaajille, kuten tietysti myös muille aiheesta kiinnostuneille.

Avainsanat: monikameratuotanto, screeni, striimaus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Media Production

Author: Niina Nousiainen

Title of thesis: Value and Execution of Multi-Camera Productions in Events

Supervisors: Jukka Saarela, Juhani Haarala

Year: 2019

Number of pages: 44

Number of appendices: 3

In my thesis, I study what multi-camera productions have to offer to events. I also examine how the content demand differs from streams to screens and what needs to be taken into account so that the message is delivered clearly to audiences both at home and at the event. This thesis was carried out in collaboration with the audiovisual production company Saha Prod Ltd.

The subject is examined through interviews, literature, online sources, and my own experience. The interviews offer an insight into the differences in multi-camera productions as well as viewpoints and desires of experts, subscribers and audience about the execution of multi-camera productions.

The thesis presents for what kinds of events multi-camera productions are suitable, what is taken into consideration when selecting the model of the screens, and whether a stream should be free of charge or not. This thesis also discusses the future volume of multi-camera productions and the effect of technological advancement on multi-camera executions.

The thesis offers information on the value of multi-camera productions for events. It establishes what is expected from multi-camera productions and provides possible improvement solutions based on the wishes of the audience. Additionally, the distinction of executions in different circumstances is dealt with, and information is provided on how to achieve the best possible outcome. This thesis offers knowledge to multi-camera workers and multi-camera subscribers, as well as to people interested in the topic.

Keywords: multi-camera production, screen, streaming

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	5
1 JOHDANTO.....	6
2 TUTKIMUSMENETELMÄT	8
2.1 Haastattelu	8
2.2 Yksilöhaastateltavien esittely	9
2.3 Ryhmähaastattelu	10
2.4 Ryhmähaastateltavien esittely.....	11
3 MITÄ MONIKAMERATUOTANTO MAHDOLLISTAA?	12
3.1 Mikä on monikameratuotanto ja missä sitä käytetään?	12
3.2 Screenit.....	14
3.2.1 Monikameratuotannon toteuttajien näkökulma screeneihin	14
3.2.2 Tapahtuma-alan ammattilaisten näkökulma screeneihin	17
3.2.3 Yleisön näkökulma screeneihin.....	19
3.3 Striimaus ja taltiointi	20
4 MONIKAMERATUOTANTOJEN TOTEUTUS TAPAHTUMISSA ...	24
4.1 Kameroiden määrä ja erilaiset toteutustavat	24
4.2 Screenin ja striimin sisältötarpeen erot.....	27
4.3 Yleisön toiveita screenien ja striimien toteutukselle	28
5 MONIKAMERATUOTANTOJEN TULEVAISUUS	31
5.1 Suomalaisten tapahtumien suosio, koko ja määrä	31
5.2 Monikameratuotantojen määrän kasvu	32
5.3 Monikamerakaluston kehitys ja hintojen laskeminen.....	34
5.4 Striimien kehittyminen	35
6 POHDINTA.....	38
LÄHTEET	41
LIITTEET	44

Käytetyt termit ja lyhenteet

Screeni

Käytän työssäni sanaa screeni, sillä se on mielestäni kuvaavin termi tarkoitukseeni. Tarkoitan sillä kaikenlaisia videopintoja, joita tapahtumissa voidaan käyttää. Jaakkola (2014, 17) kertoo kuinka yleisimpiä käytössä olevia videopintoja ovat LED-paneeleista koostuva screeni ja projisointikangas, johon kuva heijastetaan videotykillä. Screenejä on muun muassa festivaaleilla tai seminaareissa. Yleensä screeni on lavan vieressä tai esiintyjän takana. Screeneillä näytetään muun muassa livekuvaa ja mainoksia.

Striimaus

Tiedosto toistuu soittimessa samaa tahtia kuin se siirtyy verkon yli (Opettaja.tv, [viitattu 17.3.2019]). Live-striimaus on reaaliaikaista livekuvan lähettämistä internetiin yleisön nähtäville (Thinkuknow, [viitattu 17.3.2019]). Työssäni puhun juuri videon striimamisesta, vaikka myös esimerkiksi ääntä voidaan striimata. Tarkoitan ammattilaisten tuottamia striimejä, jotka toteutetaan monikameratekniikalla.

1 JOHDANTO

Monikameratuotantojen määrä tapahtumissa on kasvanut ja odotusten mukaan kasvaa jatkuvasti. Itse monikameratuotantojen toteutuksesta löytyi hyvin tietoa, mutta sen merkityksestä tapahtumille en löytänyt juuri mitään. Ajattelin opinnäyte-työni tarjoavan tietoa niin monikameran toteuttajille kuin tilaajille, kuten tietysti myös muille aiheesta kiinnostuneille.

Tutkimus avaa mitä lisäarvoa monikamera tuo tapahtumille ja antaa tietoa, siitä mitä monikameralta toivotaan. Lisäksi se tarjoaa mahdollisia kehitysideoita yleisön toiveiden pohjalta. Tutkin myös monikameran toteutusta ja mitä toteutuksessa on otettava huomioon, jotta viesti välittyy mahdollisimman hyvin niin kotiin striimejä katsovalle yleisölle kuin tapahtumassa paikalla olevalle yleisölle. Tämä antaa tietoa, miten toteutettuna monikameratuotanto tarjoaa parhaimman lopputuloksen ja suurimman hyödyn tapahtumalle.

Valitsin juuri nämä tarkastelukulmat, sillä olen itsekin työskennellyt monikamera-tuotannoissa ja minua kiinnostaa tietää aiheesta eri näkökulmista katsoen, näin voin kehittää työskentelyäni. Halusin oppia uutta ja erityisesti kuulla alan ammatti-laisten ja yleisön näkökulmia monikameratuotannoista. Haastattelin asioita selvittäkseni tapahtuma-alan ammattilaisia, monikameratuotantojen toteuttajia sekä tapahtumien yleisöä. Haastattelut tuovat esille mielipiteitä ja kertovat aiheesta eri näkökulmista. Tutkin aihetta myös kirjallisuuden, verkkolähteiden ja oman kokemuksen kautta. Tutkimus pohjaa haastatteluihin ja ihmisten mielipiteisiin, tarkoitukseni ei ole esittää varsinaista yhteenvetoa siitä, miten asiat ovat.

Keskityn työssä monikameran merkitykseen ja toteutuksessa huomioon otettaviin asioihin viestin välittymisen kannalta. Olen rajannut työstä monikameratuotannon suunnittelun ja jälkityön pois, sillä niistä löytyy hyvin aiempaa tietoa. Kerron kuitenkin lyhyesti monikameratuotannon toteutuksesta, jotta aihe avautuu paremmin. En halunnut rajata tapahtumia tarkemmin esimerkiksi vain festivaaleihin. Halusin mukaan kaikki tapahtumat, joissa käytetään monikameratuotantoja, kuten seminaarit, konsertit ja urheilutapahtumat. Näin pystyin vertailemaan erilaisia monikameratuotantoja keskenään.

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Saha Prod Oy:n kanssa. Saha Prod on oululainen av-tuotantoyhtiö, joka toteuttaa muun muassa monikameratuotantoja. Suoritin ammattikorkeakoulun ensimmäisen työharjoittelun Saha Prodilla. Harjoittelun jälkeen työskentely jatkui freelancerina. Minulla on kokemusta monikameroiden parista nyt noin kolmen vuoden ajalta. Tutuin työnkuva minulle on kameramiehenä, mutta olen ollut koulun kautta toteutetuissa monikameratuotannoissa myös ohjaajana.

Opinnäytetyö alkaa tutkimusmenetelmien ja haastateltavien esittelyillä. Seuraavaksi avataan mikä on monikameratuotanto ja missä sitä käytetään. Tässä perehdytään myös mielipiteisiin toteutuksesta ja siihen mitä monikameratuotanto merkitsee tapahtumille. Sen jälkeen tutkitaan screenejä ja striimejä, sekä kerrotaan kuinka näiden sisältötarpeet eroavat toisistaan. Lisäksi esitellään yleisön toiveita toteutukseen. Lopuksi mietitään monikameratuotantojen tulevaisuutta määrän ja teknologian kehityksen kannalta.

2 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä luvussa esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät ja tutkimusten osallistajat. Käytin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää haastattelujen muodossa. Kananen (2010, 36) kertoo, kuinka kvalitatiivinen tutkimus sopii uuden ilmiön tutkimiseen, se auttaa ymmärtämään mistä on kyse. Auvinen & Tarkiainen (2.2.2018) toteavat laadullisen tutkimuksen antavan tietoa laajasti ja yksityiskohtaisesti.

2.1 Haastattelu

Haastattelu on hyvä aineistonhankintamenetelmä, kun halutaan tietoa esimerkiksi mielipiteistä, käsityksistä, havainnoista ja/tai kokemuksista (Jyväskylän yliopiston Koppa 10.4.2015). Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2006) kirjoittavat kuinka haastattelu mahdollistaa onnistuessaan perusteellisen ja monipuolisen tiedon saannin. Hirsjärvi & Hurme (2008, 42–43) kertovat haastattelun muistuttavan monin tavoin keskustelua. Suurimmaksi eroavaisuudeksi näiden välille he kertovat, että haastattelun tavoite on kerätä tietoa ja se on ennakkoon suunniteltu.

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2009, 205) listaavat tilanteita jolloin haastattelu usein valitaan tutkimusmenetelmäksi. Esittelen tässä niistä muutaman, jotka vaikuttivat myös minun päätökseen, valitessani haastattelut tutkimusmenetelmäksi. Tutkittavasta aiheesta ei ole paljoa aiempaa tietoa. Aiheesta saatavia vastauksia halutaan selventää ja vastauksista voidaan kysyä syventäviä kysymyksiä, he listaavat.

Haastatteluni olivat puolistrukoituja. Puolistrukoitudulle haastattelulle ei ole tarkkaa määritelmää, usein puhutaan kuitenkin lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välille sijoittuvasta muodosta. Tälle haastattelulle on yleistä, että jotkin haastattelun näkökohdat on päätetty, mutta osa on avoinna. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47.) Tapauksessani olin suunnitellut kysymykset valmiiksi, mutta haastattelutilanteissa en kysynyt niitä juuri kirjoitetulla tavalla. Muokkasin kysymyksiä haastattelutilanteeseen sopivammaksi ja esitin joitakin lisäkysymyksiä.

2.2 Yksilöhaastateltavien esittely

Haastattelin kahta media-alan ammattilaista, jotka työskentelevät monikameratuotantojen parissa ja kolmea tapahtuma-alan ammattilaista, jotka tilaavat tapahtumiinsa monikameratuotantoja. Haastattelukysymykset ovat liitteissä (Liite 1 ja 2).

Haastateltavien nimiä ei kerrota, joten olen numeroinut haastateltavat numeroin 1-5. Haastateltavat 1 ja 2 ovat media-alan ammattilaisia ja haastateltavat 3, 4 ja 5 tapahtuma-alan ammattilaisia. Yksilöhaastatteluista neljä on tehty puhelimitse ja yksi sähköpostitse.

Haastateltavat 1 ja 2 tunnen/tiedän ja olen jutellut heidän kanssaan aiemmin. Haastateltavia 3, 4 ja 5 en tuntenut entuudestaan. Haastattelutilanteet etenivät sujuvasti, haastateltavat esiintyvät työssä nimettöminä, joten he saivat mielestäni vapaasti kertoa myös negatiivisempia asioita. Tästä syystä uskon vastausten olleen luotettavampia.

Haastateltava 1 on työskennellyt monikameratuotantojen parissa ammatikseen noin 10 vuotta. Hänen työnkuvansa monikameroiden parissa on tuottajana ja ohjaajana. Hän kertoo, että tuotannoissa, jotka vaativat esimerkiksi ison henkilökapasiteetin tai ovat teknisesti monimutkaisia, hän toimii usein tuottajana ja katsoo kokonaisuutta. Tuotannon ollessa suoraviivaisempi on työnkuva yleensä tuottaja-ohjaaja.

Haastateltava 2 on työskennellyt monikameratuotantojen parissa noin 8-9 vuotta. Hän aloitti kameramiehenä, josta on päässyt vaativimpiin rooleihin kuvaustyöskentelyssä. Myöhemmin hän on päässyt hidastajaksi ja lopulta myös ohjaajaksi. Nykyisin hänen työnkuvansa vaihtelee tuotantojen välillä, mutta yleisimmin hän on ohjaajana, hän työskentelee myös kameramiehenä ja hidastajana.

Haastateltava 3 on ollut tapahtuma-alalla seitsemän vuotta, jonka aikana hän on työskennellyt useissa tapahtumissa. Tällä hetkellä hän työskentelee kahdessa tapahtumassa. Toisessa hänen nimikkeensä on venuekoordinaattori. Kyseessä on musiikkitapahtuma, jonka kävijämäärä oli viime kesänä 35 000. Toisessa hänen nimikkeensä on tuottaja, kyseessä on kaikille avoin, ikärajan ja maksuton ulkotapahtuma, jonka kävijämäärä oli viime vuonna 150 000. Hän vastaa käytännön

järjestelyistä, kuten luvista, turvallisuudesta ja viranomaisilmoituksista. Hän on tilannut monikameratuotannon ensimmäistä kertaa vuonna 2013.

Haastateltava 4 on ollut tapahtuma-alalla vuodesta 2003 alkaen. Tällä hetkellä hän työskentelee kahdessa tapahtumassa. Toinen on musiikkitapahtuma, jossa hän työskenteli aiemmin toimitusjohtajana, myynnin jälkeen hän on toiminut nimikkeellä kehitysjohtaja. Toinen on kansainvälinen business tapahtuma, jossa hänen vastuullaan olivat tänä vuonna luvat, sponsorit ja alueen suunnittelu. Hän on tilannut monikameratuotannon ensimmäisen kerran vuonna 2009/2010.

Haastateltava 5 on työskennellyt tapahtuma-alalla vuodesta 2012 lähtien. Hän on työskennellyt alkuvaiheen yrittäjille ja startup-yrittäjille suunnatuissa tapahtumissa. Hän on työskennellyt myös opiskelijoille suunnatuissa tapahtumissa sekä suurelle yleisölle suunnatuissa tapahtumissa. Haastateltavan toimenkuva vaihtelee tuotantojen välillä, mutta hän on ollut monesti vetämässä projektia ja osin tapahtumatuottajana. Hän on tilannut monikameratuotannon ensimmäistä kertaa vuonna 2014, jonka jälkeen hän on tilannut monikameratuotannon joka vuosi.

2.3 Ryhmähaastattelu

Koin tärkeäksi saada tutkimukseen mukaan myös tapahtumien yleisön näkemyksen monikameratuotannoista. Tapahtumien screenit ja striimithän toteutetaan yleisöä mieltien. Päädyin valitsemaan tutkimusmenetelmäksi ryhmähaastattelun.

Ryhmähaastattelu on toimiva, kun halutaan saada tietoa usealta henkilöltä samasta aiheesta. Se voi myös auttaa toisia muistamaan asioita ja korjata väärinymmärryksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 210–211.) Nämä olivat suurimpia tekijöitä, valitessani ryhmähaastattelun tutkimusmenetelmäksi esimerkiksi yksilöhaastatteluiden sijaan.

Ajattelin ensin toteuttavani tapahtumien yleisölle kyselylomakkeen, jotta saisin laajemman vastaajajoukon. Huomasin kuitenkin suunnitteluvaiheessa, että se ei ehkä olekaan paras vaihtoehto. Monikameratuotannot ovat aiheena monelle melko tuntematon. Kyselylomakkeessa aihetta olisi ollut vaikeampi avata ja vastaukset olisi-

vat tästä syystä saattaneet olla helpommin väärinymmärrettyjä. Vastausvaihtoehdoista olisi myös helposti voinut tulla ohjaavia, jota en tietenkään halunnut.

Päädyin siis ryhmähaastatteluun, jossa vastaajat saivat toisiltaan tukea ja aihetta sekä kysymyksiä oli mahdollista avata laajemmin. Tämä toteutuikin haastattelussa hyvin, osallistujat muistivat ja huomasivat samoja asioita, kun yksi haastateltavista toi asian esille. Vastausjärjestys oli melkein kaikkiin kysymyksiin sama, joten on selvää, että vastausten suunnat ohjautuivat ensimmäisen vastauksen pohjalta. Vastaukset olisivat voineet olla hyvinkin erilaisia ensimmäisenä esille nousseen asian mukaan. Tässä täytyy tietysti ottaa huomioon se, että saivathan kaikki kerrottua oikean mielipiteensä, eikä kukaan sanonut ryhmäpaineen vuoksi olevansa samaa mieltä. En kuitenkaan usko, että haastattelussa olisi käynyt näin. Koin, että kaikki haastateltavat saivat tuotua oman mielipiteensä ja huomionsa avoimesti esille.

2.4 Ryhmähaastateltavien esittely

Ryhmähaastatteluun osallistui kolme kulttuurialan opiskelijaa. Osallistujat olivat naisia ja iältään 22–25-vuotiaita. Kaikki heistä olivat katsoneet striimejä ja osallistuneet tapahtumiin, joissa on ollut screenejä. Kaikki olivat musiikkitapahtumien ystäviä, joten haastattelu pohjautui pitkälti musiikkitapahtumien pariin. Seminaareista keskustelua syntyi vähän, mutta esimerkiksi urheilutapahtumat jäivät hyvin pieneksi osaksi keskustelua, sillä ne eivät olleet kenenkään osallistujan mielenkiinnon kohde.

Tunnen/tiedän kaikki haastateltavat, mutta en ollut jutellut heidän kanssaan tutkitavasta aiheesta aiemmin, joten sillä ei pitäisi olla vaikutusta tuloksiin. On tietysti hankala arvioida, että eihän kukaan jättänyt tämän vuoksi negatiivisia asioita kertomatta. Mielestäni haastattelu oli kuitenkin hyvin rento ja avoin. Haastattelukysymykset löytyvät liitteistä (Liite 3).

3 MITÄ MONIKAMERATUOTANTO MAHDOLLISTAA?

Tässä luvussa esittelen mikä on monikameratuotanto ja missä sitä voidaan käyttää. Haluan mainita, että monikameratekniikalla toteutetaan myös monia tv-ohjelmia. Tutkin monikameraa tapahtumissa, joten olen rajannut tv-ohjelmat esittelystä pois. Käytän työssäni sekä termiä monikameratuotanto, että termiä monikamera, joilla tarkoitan samaa asiaa.

3.1 Mikä on monikameratuotanto ja missä sitä käytetään?

Monikamera tarkoittaa menetelmää, jossa kuvataan kahdella tai useammalla kameralla. Monikameratuotantoja käytetään usein livetapahtumissa. Monikameran käytön isoin etu livetapahtumissa on näkyvyyden takaaminen. Sillä taataan, että kaikki tapahtumat saadaan talteen varmemmin kuin yhdellä kameralla kuvattaessa. Muita monikameran tuomia etuja ovat esimerkiksi, että usean kuvakulman ansiosta tapahtumat voidaan näyttää mielekkäämmin ja se, että usean kameran käyttö tuo nopeutta, sillä tapahtuma saadaan useimmiten taltioitua kerralla. (MorganMedia 16.4.2012.)

Myös Korvenoja (2004,12) kertoo samoista eduista; yhdellä kameralla kuvattaessa ei pystytä toteuttamaan ainutkertaisia tapahtumia tai tilanteita mielenkiintoisesti, ellei tilanne ole pienimuotoinen ja tapahdu rajatulla alueella. Ainutkertainen tilaisuus, jolla on laaja tapahtuma-alue tai iso yleisö, kuten urheilutapahtuma tai konsertti on periaatteessa mahdotonta toteuttaa kuvaten yhdellä kameralla, etenkin jos kyseessä on suora lähetys, hän toteaa. Tämä johtuu siitä, että yhdellä kameralla kuvattaessa tilanne täytyisi toistaa samanlaisena monta kertaa, jotta saataisiin eri kuvakulmia ja kuvakokoja, tämä vaatisi myös enemmän aikaa, hän kertoo.

Korvenoja (2004, 9–10) kertoo kuinka monikameratuotannon ja yksikameratoteutuksen voi yhdistää esimerkiksi niin, että kuvataan usealla kameralla yhtäaikaaisesti, mutta valmis ohjelma leikataan jälkikäteen. Tai niin, että kuvataan ja leikataan monikameratuotannon tyyliin suoraan, mutta paikataan mahdollisia virheitä jälkikäteen vaihtaen epäonnistuneita kuvia toisiin. Tämä toteutus vaatii tietysti sen, että kameroiden kuvat tallennetaan erikseen, hän lisää.

Kysyin monikameratuotantojen parissa työskenteleviltä ammattilaisilta, kuinka he selittäisivät monikameran henkilölle, joka ei tiedä mitä se tarkoittaa.

Haastateltava 1 vastasi monikameran olevan yksinkertaisimmillaan sitä, että yritetään välittää katsojalle asiat mahdollisimman tarkasti eli näytetään esimerkiksi mitä lavalla tai urheilukentällä tapahtuu. Hän jatkoi, kuinka tilanteet näytetään mahdollisimman rehellisesti ja totuutta väärittämättä, niin että katsoja kenelle kuva välitetään saisi mahdollisimman totuudenmukaisen kuvan siitä mitä tapahtuu. Esimerkiksi musiikkitapahtumissa lavalle ei välttämättä nähdä joka paikasta tarkasti, monikameralla annetaan kuvakulmia ja mahdollisuus nähdä mille laulaja näyttää tai minikälaiset aurinkolasit hänellä on. Toisena esimerkkinä hän kertoi, kuinka urheilukilpailuissa ollaan useasti paikoissa, joista ei fyysisesti voida nähdä, esimerkiksi maastajuoksussa tai hiihdossa, voidaan olla kaukana katsojasta.

Haastateltava 1 kertoi lisäksi, kuinka monikameratuotannot tarkoittavat tietysti myös tv-lähetystyksiä, joissa katsojat voivat olla jopa toisella puolella maapalloa. Loppuun hän lisäsi, että monikamera pitäisi varmaan määritellä niin, että välitetään monen kameran avulla katsojalle rehellinen kuva siitä, miten asiat oikeasti tapahtuvat. Hän lisäsi vielä, kuinka monikamera voi olla myös fiktiivistä. Kuten haastateltava 1 kertoo, asiat näytetään mahdollisimman rehellisesti ja totuutta väärittämättä. On kuitenkin otettava huomioon, että esimerkiksi kamerapaikat ja rajausta vaikuttavat kuvan sisältöön.

Haastateltava 2 vastasi, että monikameratuotantoa käytetään yleensä tuotannoissa, joissa pyritään saamaan suorana niin sanottua valmista videotuotetta. Se on kustannustehokkaampi tapa ottaa asioita talteen kuin esimerkiksi yhdellä kameralla kuvaaminen, jossa kuvattaisiin monta otosta ja koostettaisiin niistä yksi tuotanto, hän kertoi. Hän painotti, kuinka urheilua kuvattaessa tarvitaan livetilanteessa monta kameraa, jotta saadaan tapahtuma taltioitua paremmin ja voidaan luoda pientä draamankaartakin hidastusten ja muiden kuvien avulla.

Molemmat haastateltavat kertoivat monikameratuotantojen olevan tapahtumien puolella yleisimpiä urheilutapahtumissa, musiikkitapahtumissa ja seminaareilla. Haastateltava 1 lisäsi myös yritysjuhlat ja tiivistä, että yleisin monikameratuotanto on massatapahtumissa. Massatapahtumassa voi olla paikalla massoittain ihmisiä

tai striimin välityksellä massoittain katsojia, hän täsmensi. Haastateltava 4 tapahtuma-alalta totesi, kuinka monikamera sopii tapahtumaan kuin tapahtumaan, mahdollisesti ainoana rajoitteena hän mainitsi budjetin. Hän kertoi, kuinka monikameratuotanto tarjoaa hyvän näkyvyyden tapahtumapaikalle ja materiaalia jälkimarkkinointiin. Haastateltava 5 kertoi, kuinka monikameralla voidaan luoda dynaaminen yleisöä ja katsojia koukuttava ja houkuttava tuotanto, jossa on riittävästi vaihtelevuutta ja jossa on vähän kuin suuren maailman meininkiä. Hän jatkoi, kuinka ihminen on tottunut hyvään viihteeseen, niin tapahtuma voi tarjota hieman samankaltaista elämystä kuin esimerkiksi televisiosarja. Haastateltava 3 kertoi monikameran sopivan tapahtumiin jotka taltioidaan ja tapahtumiin joissa on etäisyyden tai yleisömäärän vuoksi tarpeen olla screenit, jotta yleisö näkee mitä esimerkiksi lavalla tapahtuu.

3.2 Screenit

Yleensä aina, kun tapahtumissa on screenit tai jokin toinen videopinta kuten projisointikangas, joissa näytetään livekuvaa, toteutetaan kuvaus monikameratuotantona. Perinteisimmin tapahtumissa on vaaka- tai pystyscreenit, mutta etenkin viime vuosina on nähty myös muutamia erimallisia screenejä. Tutkin niin monikameran toteuttajien, tapahtumatuottajien kuin yleisön näkemystä screenien mallista. Tästä löytyi monenlaisia mielipiteitä. Kysyin yleisön ja tapahtuma-alan ammattilaisten mielipiteitä screeneistä laajemmin ja esittelen seuraavassa esimerkiksi mikä screenien merkitys tapahtumille heidän mielestään on. Esittelen myös yleisön mielipiteen muun muassa screenien määrän, sijoittelun ja sisällön tarpeisiin.

3.2.1 Monikameratuotannon toteuttajien näkökulma screeneihin

Molemmat media-alan ammattilaiset kertoivat, miten screenien erilaiset mallit vaikuttavat toteutukseen ja se täytyy ottaa huomioon kuvauksen suunnittelussa. Haastateltava 1 totesi, kuinka screenien muodon täytyy palvella tapahtumaa mahdollisimman hyvin.

Haastateltava 1 kertoi kuinka Instagram ja kännykkävideot ovat tuoneet pystyku-
van kuluttajaystävälliseen muotoon. Hän totesi, kuinka pystykuva on monikamera-
tuotantoon vaikea ja huono ratkaisu etenkin musiikkia kuvattaessa. Esimerkiksi,
jos musiikkifestivaalilla ajatellaan kitarasooloa, on se mahdotonta kuvata pystysc-
reenille näyttävästi. Tämä johtuu siitä, että vain joko otelaudan käsi tai plektrakäsi
saadaan kuvaan. Vaakascreenille saataisiin molemmat, joka tuo tekemisen mei-
ningin esiin, hän perustelee. Hän antoi vielä esimerkin tilanteesta, jolloin pystysc-
reeni toimii; jos kyseessä on musiikkitapahtuma ja laulajasolisti on paikallaan, mie-
lellänsä esimerkiksi kädet ilmassa tai molemmat kädet tiiviisti mikrofoniin rinnan
päällä, tällöin hänet saadaan kuvaan kokonaisuudessaan eivätkä esimerkiksi kä-
det rajaudu pois. Haastateltava 1 pohti myös, että; jos yleisurheilussa käytettäisiin
pystyscreenejä ja kyseessä olisi esimerkiksi juoksukilpailu, jossa kaksi juoksijaa
ovat tulossa rinnakkain maaliin, pystykuvalla tätä ei saisi kuvattua. Haastateltava
1:n huomiot koskevat tiiviitä kuvia.

Haastateltava 1:n näkemyksen mukaan pystyscreenillä halutaan usein kustannus-
tehokasta ratkaisua, sillä screeni voidaan ripustaa lavarakenteisiin kiinni. Hän lisä-
si sen vievän leveyssuunnasta vähemmän tilaa, joten alue saadaan kompaktim-
maksi näyttämättömyydestä tinkimättä.

Screenin malli vaikuttaa siis siihen, minkälaiset kuvat toimivat parhaiten. Pystysc-
reenille kuvattaessa erilaiset kameraliikkeet, kuten tilitykset ja panoroinnit, eivät
monesti toimi yhtä hyvin kuin vaakascreenillä. Tilityksessä ”kamera pysyy paikal-
laan, mutta liikkuu pystysuunnassa alhaalta ylös tai ylhäältä alas” (Elokuvantaju,
[viitattu 19.3.2019]). Panorointi taas tarkoittaa videokuvauksessa sitä, että kame-
raa käännetään vaakasuunnassa (Rinne 12.10.2005).

Vaakascreenillä esimerkiksi nosto kitarasta kasvoihin, näyttää mielestäni hyvälle.
Pystyscreenillä rajauksessa on usein valmiiksi molemmat. Tämäkin on tietysti mie-
lipidekysymys, pidetäänkö kameraliikkeistä vai siitä, että kohde näytetään tietyssä
kuvakoossa. Molempia toteutuksia näkee, mielestäni sopivin toteutus riippuu tilan-
teesta. Pidän kuitenkin siitä, että mukana on edes pientä liikettä, joka tuo vaihtele-
vuutta. Mutta esimerkiksi puhujaa kuvattaessa, suuret toistuvat kameraliikkeet voi-
sivat tuntua melko häiritseviltä. Artistia kuvattaessa taas liikkeet sopivat mielestäni
hyvin musiikkiin, mutta siinäkin toki liika on liikaa.

Screenin malli vaikuttaa kuvan rajaukseen. Esimerkiksi pystyscreenille kuvattaessa, täytyy kohde pitää koko ajan melko keskellä kuva-alaa ja tiiviimmät kuvakoot, joita voidaan käyttää ovat pääsääntöisesti puolikuvia tai suuria puolikuvia, eli rajautuvat vyötärön yläpuolelta tai reiden korkeudelta. Vaakascreenille voidaan kuvata laajempien kuvien lisäksi tiiviimpiä kuvia, kuten puolilähikuvia ja lähikuvia, jotka rajautuvat rinnan tai olkapäiden kohdilta. Riippuu tilanteesta minkä malliset screenit ja kuvakoot sopivat tapahtumaan parhaiten. Pystyscreenillä esimerkiksi juuri laulaja voi korostua hienosti, kuten haastateltava 1 kertoi esimerkissään. Vaakascreenillä taas saadaan paremmin näytettyä esimerkiksi tilanne, jossa kitaristi ja basisti soittavat selät vastakkain.

Korvenoja (2004, 44) esittelee kahdeksan kuvakoon järjestelmän, jota käytetään kuvien rajauksen määrittelyssä. Kuvakoot ovat laajimmasta tiukimpaan yleiskuva (YK), suuri kokokuva (SKK), kokokuva (KK), suuri puolikuva (SPK), puolikuva (PK), puolilähikuva (PLK), lähikuva (LK) ja erikoislähikuva (ELK). Pirilä & Kivi (2005, 113) kertovat kuvakokojen helpottavan työskentelyä ja viestintää. He lisäävät, kuinka kuvakoot eivät kuitenkaan ole tarkasti määrättyjä, vaan suuntaa antavia. Rajaus riippuu tilanteesta ja siitä mikä toimii kenestäkin parhaiten, he täsmenävät. Myös Korvenoja (2004, 46) kertoo esimerkin, kuinka kuvakokojen rajauksista voidaan joutua joustamaan muun muassa otettaessa istuva henkilö ohjaajan toiveen mukaan puolikuvaan, voidaan kuva joutua rajaamaan laajemmaksi kuin yleensä.

Kuvakoot helpottavat ja lyhentävät monikameratuotannoissa ohjaajan komento-kieltä, kameramiehet saavat helposti ohjaajan haluavan kuvan. Lisäksi kameramiehet kuulevat ja näkevät, mitä toiset kuvaavat, joten he voivat tarjota ohjaajalle sopivia kuvia. Välikylä (2005, 36) kertookin kuinka kuvakoot helpottavat kommunikatiota kuvausryhmän sisällä, sillä kaikki tietävät kuinka kuvakoko rajataan, josta ohjaaja puhuu. Myös siinä mielessä on tärkeää, että kaikki tietävät mistä kuvakoosta puhutaan, sillä kuvakoon olisi hyvä muuttua tarpeeksi leikattavien kuvien välillä. Liian pieni kuvakoon muutos näyttää usein häiritsevälle. Pirilä & Kivi (2008, 82–84) kertovatkin kuinka liian pieni kuvakoon tai kulman muutos aiheuttavat klaffivirheen, kuva hypähtää. Yleisesti kahden kuvakoon muutos on sopiva, he opastavat. He jatkavat kuinka eri kuvakokojen lisäksi myös kuvakulman täytyisi muut-

tua tarpeeksi, etenkin jos kuvakoko ei muutu paljoa. Tässäkin täytyy tietysti pitää mielessä, että nämä ovat hyväksi havaittuja tapoja, eivät lopullisia totuuksia tai pakottavia sääntöjä.

3.2.2 Tapahtuma-alan ammattilaisten näkökulma screeneihin

Tapahtuma-alan ammattilaiset 3 ja 4 totesivat, että screenit ja monikamera ovat tärkeitä tapahtumiin, joissa kaikki eivät pystyisi ilman niitä näkemään lavalle tai tapahtumakeskiöön kunnolla. Haastateltava 3 kertoo, kuinka tekijöitä voi olla esimerkiksi etäisyys ja yleisömäärä. Jos lavalla on esimerkiksi puhuja, laulaja tai koomikko, ja kauempaa olisi hankala nähdä ilman screenejä, hän täsmentää. Hän mainitsi, kuinka screenit täytyy olla myös tilanteessa, jossa esiintyjällä on näytettävää materiaalia, vaikka monikameraa ei olisi. Hän kertoo, että sen tyyliin tapahtumiin screenejä taas ei tarvita, missä kyseessä ei ole esiintyjän katsominen, vaan esimerkiksi puuhapisteet. Hän totesi myös, että jos yleisöä on vähän ja kaikki pääsevät lavan lähelle ei screeneille oikein ole tarvetta.

Haastateltava 5 pohti, että tapahtuma hyötyy screeneistä melkein aina. Hän perusteli tämän sillä, että screeneillä maksimoidaan mahdollisimman monen näkevän mitä tapahtuu. Hän totesi screenien tuovan myös tunnelmaa ja mahdollistavan tärkeiden asioiden esille noston. Hän lisäsi, kuinka nykyisin on paljon myös interaktiivisuutta, mitä voidaan mahdollistaa screenien kautta.

Haastateltavien 3 ja 4 mielestä ei ole tiettyä kävijämäärää, joka määrittäisi screenien tarpeen. Haastateltava 4 totesi kuinka screenit ja oikeanlainen ohjaus sopivat myös pienemmän yleisön tapahtumiin, sillä saadaan poimittua yksityiskohtia näytettäväksi. Haastateltava 3 totesi, että erityyppisiä tapahtumia on paljon ja tekeminen ratkaisee tarpeen. Haastateltava 5 totesi, kuinka livekuva tuo lisäarvoa, jo vaikka kahdensadan hengen tapahtumassa. Silloin nähdään puhuja screeniltä ja tulee olo, että puhuja on lähellä verraten, että katsoisi salin perältä, hän täsmensi.

Screenien malliin vaikuttaa usea asia. Haastateltava 4 toteaa kaiken vaikuttavan kaikkeen. Hän kertoo, kuinka vaakascreeni on yleisin, mutta vain mielikuvitus ja budjetti asettavat rajat. Tapahtuman luonne ei hänen mielestään suoranaisesti

vaikuta screenien mallin valintaan. Myös haastateltava 5 on sitä mieltä, että budjetti ohjailee screenien mallin valintaa tapahtuman luonnetta enemmän. Hän kertoo kuinka ei oikein osaa ottaa kantaa screenien malliin, mutta olisi tärkeintä, että niistä näkee. Hän on nähnyt kuvioscreenejä ja on sitä mieltä, että ne vaativat ympärilleen muutakin. Hän kertoi esimerkin, kuinka on tehty todella näyttävästi, niin että isolla screenillä on pyörinyt muuta materiaalia ja puhuja on ollut erimallisella screenillä. Hän toteaa, että tämä vaatii rahaa ja resursointia, jotta näyttää tyylikkäältä. Hän jatkaakin, että jos käytössä on rahaa ja resursointia, niin toki voi olla muutakin kuin pelkkä suorakaiteen mallinen screeni. Mutta hän lisää, että tapahtumilla on harvoin käytettävissä todella isoja budjetteja, joten varmaan sen vuoksi perinteisempi suorakaide on riittävä.

Haastateltava 3 kertoo, että hänen mielestään screenien mallin ratkaisee käyttötarkoitus. Jos screenit ovat visuaaleja varten, niin eri muotoiset screenit mielenkiintoisilla asettelulla voivat toimia hyvin, hän toteaa. Käyttöön, jossa tarkoituksena on nähdä esiintyjä kuten musiikkifestivaaleilla, hän pitää vaakasuuntaisista screeneistä. Hän on tutkinut mahdollisuutta pystysuuntaisiin screeneihin, mutta todennut etteivät ne toimi yhtä hyvin kuin vaakasuuntaiset. Vaikka pystysuuntaiset screenit ovat rakenteeltaan visuaalisesti mahtipontisen näköisiä, ei niillä ole käyttötarkoitukseen niin paljoa annettavaa, kuin screenillä kuuluisi olla, hän toteaa. Hän perustelee, että screenien ja monikameran tarkoitus ei pääse pystyscreeneillä oikein esille, eli ei nähdä tarkemmin mitä lavalla tapahtuu.

Haastateltava 3 painotti, kuinka screenit on tärkeää valita tapahtuman mukaan. Jos screenit ovat esimerkiksi esitysmateriaalien näyttämiseen, on tärkeää, että tekstin pystyy erottamaan, hän totesi. Eli resoluution on oltava todella hyvä tai tykkien valovoimaiset, hän täsmensi. Hän kertoi kuinka ei ole aina kävijänä nähnyt esitysmateriaaleja edellä kerrottujen puuttuessa tai liian pienien näyttöjen vuoksi. Hän totesi myös joillain keikoilla olleen niin pieniä tai matalalla olevia screenejä, että ne ovat käytännössä olleet hyödyttömiä, vaikka monikameratuotanto on ollut.

Haastateltava 3 totesi, kuinka monikameratuotanto on joissain tapauksissa välttämättömyys. Jos kyseessä on sen verran iso tapahtuma, isot etäisyydet tai paljon yleisöä, että lavalle ei nähdä kunnolla ilman screenejä, on hänen mielestään erittäin iso miinus, jos screenejä ei ole. Hän kertoi, kuinka on ollut katsomassa keikko-

ja, joissa ei ole ollut monikameraa. Yhdellä keikalla oli ollut valtava screeni, jolla oltiin näytetty vain visuaaleja, eikä hyödynnetty monikameraa, tämä oli ollut todella iso miinus. Kaukana lavasta ollessa ei artistia ollut pystynyt näkemään kuin pisteenä. Hän lisäsi, kuinka monikameralla laulajan kasvot ja kitaristin otteet oltaisiin saatu tuotua suoraan silmille. Tällaisissa tilanteissa hän kertoo monikameran olevan tärkeää, oli kyseessä sitten puhuja tai kuka vain esiintyjä.

3.2.3 Yleisön näkökulma screeneihin

Ryhmähaastatteluun osallistuneet kertoivat screenien tuomaksi suurimmaksi hyödyksi tapahtumille sen, että kaikki myös kauempaa pystyvät näkemään mitä tapahtuu. Nähdään muun muassa ilmeet ja reagoinnit. Yleisön edustajat olivatkin sitä mieltä, että screenit ovat tarpeelliset, kun kaikki eivät pysty näkemään esiintyjää ilman niitä. Näkyvyyteen vaikuttavia tekijöitä kerrottiin olevan esimerkiksi yleisömäärä, iso tapahtuma-alue ja tapahtuman luonne. Yksi haastateltavista kertoi esimerkin, että oli ollut festivaalilla, jossa tapahtuma-alue oli ylettynyt hieman lavasta sivummalle. Tällöin screeni olisi ollut todella hyvä, sillä tavallaan myös lava olisi silloin ylettynyt sivummalle.

Yleisö nosti esille, kuinka screenit tuovat lisäarvoa ja niiden oleminen isoissa tapahtumissa alkaa olla jo olettamuksena. Huomiona kerrottiin, kuinka pienissä tapahtumissakin on mietitty screenien puuttumista, mutta huomattu, että niitä ei välttämättä tarvitse. Keskikokoisissa tapahtumissa on usein mietitty, että screenit voisivat olla tarpeelliset. Yksi vastaajista kertoi kuinka screenit tuovat laadukasta mielikuvaa tapahtumasta ja totesi ison tapahtuman laadukkuuden kärsivän, jos screenejä ei ole. Ainakin siis ryhmähaastatteluun osallistuneet huomaavat screenien puuttumisen ja se herättää huomiota.

Pysty- ja vaakascreenit koettiin parhaimmiksi, sillä ne rajaavat kuvaa vähiten, jos verrataan erikoisemman muotoisiin screeneihin. Pohdintaa oli siitä, että yleensä festivaaleilla joissa he olivat käyneet, oli ollut pystyscreenit. Vaakascreenit tuntuivat oudolle ajatuksella ja herättivät mielteitä, kuinka näyttäisivät erikoiselle ja veisivät paljon tilaa. Pystyscreenin kerrottiin sulautuvan lavaan paremmin ja näyttävän silmään miellyttävältä. Seminaareille taas vaakascreenien koettiin sopivan

hyvin. Lopputulos olikin, että screenien muoto riippuu tilanteesta ja parhaiten sopiva screenin malli muuttuu tilan, lavan ja tapahtuman mukaan.

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä, siitä että tapahtumassa olisi hyvä olla kaksi screeniä, yksi lavan molemmin puolin. Pohdittiin, että jos olisi vain yksi screeni toisella puolella lavaa, eivät kaikki välttämättä näkisi kunnolla. Jos kyseessä on todella iso festivaali, koettiin myös kolmas screeni esimerkiksi miksauskopin taakse hyödylliseksi. Haastateltavat eivät nähneet screeneille muualla kuin lavan luona tarvetta. Perusteluna oli, että jos screeniä katsoisi esimerkiksi VIP-alueella tai aniskelussa näkemättä lavaa, menisivät itse live-esiintymiset ohi. Screenien katsomisen lavaa näkemättä koettiin olevan sama kuin keikan katsomisen kotona. Esille nousi mielenkiintoa screenille, joka olisi kauempana lavasta, ja jolta näkisi informatiivista tietoa, kuten mitä juuri sillä hetkellä muualla alueella tapahtuu.

Musiikkitapahtumissa koettiin, että screenien sisällön on hyvä olla sama. Eri sisältöjen koettiin aiheuttavan vaikeaa valintaa katseen suunnalle, jotta mitään ei jäisi näkemättä, eikä live-esiintyminen menisi ohi pelkästään screenejä tutkaillessa. Esille nousi myös ehdotus; olisiko hyvä, jos toisella screenillä näytettäisiin vain bändin jäseniä ja toisella laulajaa, sillä nykyisin laulajaa näytetään usein huomattavasti enemmän kuin muita bändin jäseniä.

Seminaareissa koettiin, että screenien sisällöt voivat vaihdella, jos kaikilla on näköyhteys jokaiseen screeniin. Toisella screenillä voisi siis näkyä esimerkiksi puhujan esitys ja toisella kasvot. Kasvojen ja ilmeiden näkeminen koettiin tärkeäksi, sillä hyvä puhuja lisää mielenkiintoa. On siis tärkeää, että kaikki pystyvät näkemään kaiken.

3.3 Striimaus ja taltiointi

Monikameratuotannoilla toteutetaan myös striimejä ja tallenteita. Taltiointi mahdollistaa esimerkiksi videotallenteen jakamisen netissä tai tapahtuman näyttämisen myöhemmin televisiossa. Live-striimaus tarjoaa mahdollisuuden nähdä tapahtuma reaaliaikaan menemättä paikanpäälle.

Haastatteluissa kävi ilmi, että tallenteille on kysyntää. Haastateltava 5 kertoi, että nykypäivänä useat haluaisivat katsoa tapahtumat joihin eivät pääse paikalle myöhemmin aikataulun salliessa. Myös yleisön ryhmähaastattelussa nousi esille kysyntää keikkojen videotallenteille. Niitä kerrottiin olevan mukava katsoa, etenkin jos on itse ollut tapahtumassa.

Tapahtuma-alan edustajat kertoivat mihin striimaus heidän mielestään sopii. Haastateltava 4 tiivistä striimien sopivan kaikkiin tapahtumiin, joissa sen nähdään olevan hyödyllinen, eikä se loukkaa tekijänoikeuksia. Haastateltava 5 kertoi striimin sopivan tapahtumiin, joissa halutaan tavoittaa yleisöä mahdollisimman laajalti. Niin, että yleisö ei välttämättä ole edes Suomesta tai samalta paikkakunnalta, vaan haluttaisiin tavoittaa kansainvälistä yleisöä. Tai haluttaisiin tavoittaa tiettyä kohde-ryhmää, joka jakautuu monelle paikkakunnalle. Hän lisäsi vielä, kuinka striimaus sopii myös asiantuntijaluentoihin, kun on laaja-alaisesti kiinnostava aihe tai puhuja. Myös haastateltava 3 sanoi, striimauksen olevan hyvä tapahtumiin, jotka on tarpeen saada välitettyä paljon muillekin, kuin paikalla oleville. Esimerkiksi luennoille ja yritystapahtumiin, kuten pitsaustapahtumiin, joissa yleisöä, tuomaristoa, alan ihmisiä tai koulutettavia voi olla eri puolilla maata tai maailmaa, hän kertoi. Striimaus mahdollistaa siis esimerkiksi koulutusten näyttämisen ympäri Suomen ja maailman. Vallo & Häyrinen (2016, 28) kertovatkin kuinka koulutuksiin ja seminaareihin osallistuminen internetissä on yleistynyt paljon.

Urheilua striimataan ja näytetään televisiossa paljon ja pitkän ajan takaa. Sirkkilä-Jarva (2007, 447) kertookin, että urheiluun liittyviä muistikuvia on näytetty televisiossa jo yli puoli vuosisataa. Olen huomannut, kuinka urheilu on monelle tärkeä tunteita herättävä asia. Kilpailuja seurataan niin paikan päällä tapahtumissa kuin television ja striimien välityksellä eri puolilla Suomea ja ympäri maailmaa.

Yleisön edustajat odottivat ja toivoivat striimejä isoilta festivaaleilta ja isoista konserteista. Yksi vastaajista nosti esille, että jos iso musiikkitapahtuma jätettäisiin striimaamatta, herättäisi se varmaan ihmetystä ihmisten keskuudessa. Uskon näiden festivaalien ja konserttien koskevan joitakin ulkomaalaisia isoja tapahtumia, sillä Suomessa musiikkitapahtumien striimejä etenkin festivaaleilta on tällä hetkellä melko vähän. Todettiin, että odotukset ja toiveet riippuvat toki omista mielenkiin-

non kohteista, jos haastatteluun olisi osallistunut urheilufani, olisi hän varmasti kokenut urheilun striimaamisen tärkeäksi.

Ryhmähaastattelussa nousi esille, että toki olisi mukavaa, jos kaikki itseä kiinnostavat tapahtumat olisi mahdollista katsoa, jos ei pääse paikalle. Tästä nousi pohdintaa, siitä että jos musiikkitapahtumia striimattaisiin enemmän, jäisivätkö ihmiset helpommin kotiin katsomaan striimejä, jos eivät olisi kovia livemusiikin ystäviä, etenkin jos striimit olisivat ilmaisia. Haastateltava kertoi esimerkin, kuinka oli yrittänyt saada sukulaisiaan lähellä järjestettävään urheilutapahtumaan, mutta jotkut olivat jääneet katsomaan tapahtuman kotoa, sillä se oli mahdollista, ja olivat kokeineet, että sen näkee niin paremmin. Hän pohtikin, jäisivätkö ihmiset katsomaan keikkojakin kotiin kokien näkevänsä niin paremmin. Kaikki ryhmähaastatteluun osallistuneet olivat kuitenkin sitä mieltä, että liveä ja striimiä ei voi verrata keskenään ja he menisivät itse tapahtumaan.

Yksi yleisön edustajista totesi, että seminaareille ei välttämättä tulisi ostettua lipputa, jos mukana olisi vain yksi mielenkiintoisen oloinen puhuja. Tällöin hän voisi ajatella, että katsoisi kyseisen esiintyjän puheen striimin välityksellä, jos yhden puheen katsominen olisi mahdollista halvemmalla. Toinen vastaajista mietti, että jos striimin aihe kiinnostaisi, eikä siitä löytyisi paljoa aiempaa tietoa, voisi hän ajatella katsomista. Hän lisäsi, että ei ole tottunut katsomaan striimejä, joten ei osaa sanoa olisiko valmis maksamaan katsomisesta.

Haastateltava 3 kertoi, kuinka hänestä striimien hinnan olisi hyvä määrittää tapahtuman mukaan. Jos itse tapahtuma on ilmaistapahtuma, niin odottaisi hän striiminkin katsomisen olevan maksutonta. Mutta, jos kyseessä on esimerkiksi koulutus, jonne paikalla olijat maksavat sisäänkäynnin, on hänen mielestään hyvin asiallista, että myös striimin katsominen maksaa, sillä siinä annetaan asiantuntemusta ja koulutusta. Haastateltava 4 pohti, että jos striimi on maksullinen, on mietittävä kuka olisi valmis maksamaan siitä ja minkä vuoksi. Ilmaisella striimillä voidaan etsiä kiinnostusta tapahtumaan kauempaa ja toivoa, että katsoja osallistuu seuraavalla kerralla itse tapahtumaan, hän totesi. Haastateltava 5 kertoi, että tapahtuman striimi, jossa hän työskentelee, on ilmainen. Hän kertoi striimin olevan ilmainen, sillä he ovat vaiheessa, jossa tietoisuutta tapahtumasta täytyy lisätä kansainvälisesti. Hän totesi, että jos striimi olisi maksullinen, se ei toisi toivottavissa määrin

tunnettavuuden lisäämistä. Sisällön täytyisi olla erittäin tunnettua, jotta katsoja haluaisi nähdä sen ja olisi valmis tekemään ostopäätöksen, hän lisäsi. Varila & Vataja (2015, 20) kertovat kuinka esimerkiksi monet musiikkifestivaalit markkinoivat tapahtumiansa striimien välityksellä. Katsojat jotka eivät kyseisenä vuonna ole tapahtumassa, voivat innostua osallistumaan seuraavan vuoden tapahtumaan, he toteavat.

Haastateltava 5 nosti esille huomion, kuinka hänestä striimi ei välttämättä enää nykypäivänä ole oikea sana kuvaamaan monikameratuotantona toteutettua striimiä. Hän perusteli tämän sillä, että striimin pystyy tekemään, vaikka omalla kännykällä ja striimistä on tullut yleiskielen sana, joka voi viedä harha-ajatuksille. Hän pohti olisiko esimerkiksi podcast tai lähetys kuvaavampi sana, kun puhutaan ammattitason laadukkaasta tuotannosta.

4 MONIKAMERATUOTANTOJEN TOTEUTUS TAPAHTUMISSA

Monikameratuotannon toteutus riippuu aivan tapahtumasta, mutta siihen tarvitaan vähintään kaksi kameraa, jotka kytketään videomikseriin. Monikameratuotanto joko taltioidaan tallentimella, ajetaan suoraan screenille tai striimataan. Usein tehdään myös nämä kaikki tai kaksi näistä. Monikameraan tarvitaan tietysti myös ainakin ohjaaja. Jos kaikki kamerat eivät ole miehittämättömiä, tarvitaan myös kameramiehiä. Seuraavassa kerron, minkälaisia erilaisia toteutustapoja monikameratuotannoille on ja mitä screenien ja striimin toteutuksessa on huomioitava viestin välittymisen kannalta. Lisäksi esittelen yleisön mielipiteitä ja toiveita screenien ja striimien sisältöön.

4.1 Kameroiden määrä ja erilaiset toteutustavat

Monikameratuotantojen parissa työskentelevät alan ammattilaiset kertoivat, kuinka heidän työpaikkojensa yleisin kameramäärä tuotannossa on 3-4 kameraa. Molemmat lisäsivät, että kameroiden määrä riippuu aivan tuotannosta. Haastateltava 1 lisäsi kuinka siihen vaikuttaa tapahtuman koko, monimutkaisuus ja budjetti. Hän muistutti, että jokaisella perusmäärään lisättävällä kameralla täytyy olla funktio ja rooli.

He molemmat kertoivat, kuinka toteutukseen saadaan erilaista lisää muun muassa langattomilla kameroilla, jotka mahdollistavat monta kuvakulmaa tai livedronekuvalla, jonka avulla voidaan näyttää muun muassa reaaliajassa missä ollaan.

Haastateltava 1 totesi, että kameroita lisäämällä saadaan tietysti uusia kuvakulmia. Hän kertoi, kuinka uusi kuvakulma voi vielä edellisten lisäksi olla esimerkiksi videokraana, jolla voi tapahtumissa lentää yleisön päällä ja antaa näin kolmiulotteista vaikutelmaa ja tilan tuntua, yleisö saadaan käsin kosketeltavaksi. Korvenoja (2004, 14) kertoo, että kraana on pitkävartinen kuvaustyökalu, jossa kamera kiinnitetään varren päähän ja sitä ohjastetaan kaukosäädöillä. Tämä mahdollistaa erilaisten liikkeiden tekemisen, kuten nousut, laskut ja ajot yleisön päällä, hän jatkaa.

Haastateltava 1 antoi esimerkin vielä yhdestä kuvakulman lisäyksestä; kameran voi sijoittaa langattomasti ilman kameramiestä, näin saadaan niin sanottu beaty shot. Urheilutapahtumassa voidaan kuvata esimerkiksi koko areena, joka esittelee alueen ja kuvan päälle voidaan laittaa muun muassa tulosgrafiikoita, hän kertoo. Nämä ovat niin sanottuja pako- ja hengähdyskuvia, joiden aikana kameramiehet voivat vaihtaa kuvauspaikkaansa tai pitää taukoa, hän täsmentää.

Kysyessäni toteutuksen eroa erityylisten tapahtumien välillä olivat haastateltavien lähestymiset aiheeseen hyvin erilaiset. Haastateltava 1 lähestyi asiaa tekniikan kautta, kun taas haastateltava 2 tekijöiden ja kuvauskaluston kautta.

Haastateltava 1 kertoi kuinka esimerkiksi festivaalien ja seminaarien toteutuksessa on selkeitä eroja. Hän täsmensi, kuinka seminaareissa on yleensä paljon tietokonesignaaleja ja kuvapintoja; eli voi olla puhujan monitoreja ja useita screenejä, joilla näkyy eri sisältö, kuten tietokonesignaali, videokuva ja seminaariohjelma. Seminaareilla voi siis olla hyvinkin monimutkaiset kytkentäkaaviot ja tietotekniikan lisääminen videokuvaan on hyvin normaalia, hän tiivisti. Festivaaleilla taas yleisesti ainoa tietokonesignaali mitä screeneillä saatetaan käyttää, on bändiltä tulevat efektit. Ja tietysti muun muassa mainosmateriaalit ja aikataulut, hän kertoo.

Haastateltava 2 taas kertoi, kuinka erityylisiin tapahtumiin otetaan töihin eri henkilöitä, sillä kuvaus on niin erityylistä. Urheilua kuvatessa työntekijöiden täytyy olla tottuneita reagoimaan nopeammin kuin esimerkiksi seminaareissa kuvaavien, hän täsmensi. Haastateltava 2 mainitsi myös, kuinka laitteisto eroaa tapahtumien välillä. Urheilua kuvatessa tarvitaan lajin mukaan erilaista kuvauskalustoa, kuten teleobjektiivi, jolla päästään zoomaamaan lähelle. Seminaareissa taas kamera saadaan yleensä lähelle kohdetta, eikä pidemmälle putkelle ole tarvetta, hän totesi.

Myös leikkauksen ja kameraliikkeiden rytmi vaihtelee erityylisten tapahtumien välillä. Haastateltava 1 kertoo, kuinka hänen näkemyksensä ohjaajana on, että monikameran täytyisi tukea musiikkia ja artistia. Hän lisäsi vielä, kuinka on selvää, että tempo vaihtelee kappaleen rytmin mukaan. Korvenoja (2004, 121) toteaa, kuinka nopearytmistä musiikkia kuvatessa myös kameraliikkeiden on oltava nopeita, kun taas hitaisiin kappaleisiin sopivat hitaat liikkeet.

Tiukat kuvat ja erilaiset rauhalliset liikkeet, kuten nostot ja laskut toimivat mielestäni hyvin rauhallisissa kappaleissa, joissa artisti pysyy melko paikoillaan. Myös tarkennuksen vaihto epätarkasta tarkaksi näyttää mielestäni hyvälle rauhallisissa ja tunnelmallisissa kappaleissa. Korvenoja (2004, 88) kertoo esimerkin, kuinka tarkennusta voidaan käyttää mielenkiintoisena efektinä, jolla niin ikään ohjataan katsetta kuvan sisällä, ensin tarkennetaan kuvan etualan kohde ja vaihdetaan tarkennus taaempaan olevaan kohteeseen.

Myös erilaiset siirtymät vaikuttavat tunnelmaan hyvin paljon. Ang (2006, 180) kirjoittaa kuinka erilaisista siirtymätehosteiden käytöstä on tullut miltei oma taidemuoto. Erilaiset siirtymät, kuten ristikuvan käyttö, niin että laulaja näkyy kuvan siirtymäkohdassa hetken kuvan molemmissa reunoissa, tuo mielestäni rauhallisiin kappaleisiin hienon lisän. Korvenoja (2004, 24) toteaa, että ”hyvin yhteen toimivan ohjaajan ja kameratiimin kädenjälki voi olla persoonallista. Kun yksi kamera tarjontatilanteessa ajaa vasemmalle, toinen puolestaan tekee vastaliikkeen.”

Menevimmissä kappaleissa leikkausrytmi taas yleensä on tiiviimpi ja kuvien liikkeet nopeampia. Ang (2006, 64–65) opastaa kuinka kuvattavan kohteen liikkeen suunta pitäisi osata ottaa huomioon kuvan rajauksessa, jotta liikkeelle jää tilaa eikä kohde karkaa kuvasta. Hän kertoo kuinka kuva näyttää huonolle, jos rajaus on hyvin tiukka ja kohde liikkuu edes takaisin, kuvaajan yrittäessä seurata epätoivoisesti. Hän painottaa myös, ettei kuvan rajaus saisi olla liian laajakaan. Korvenoja (2004, 121) kertoo, kuinka kameraliikkeissä täytyy pitää mielessä sommittelun säännöt, kompositiota oikaistaan tai vaihdetaan liikkeen edellyttämällä tavalla. Korvenoja opastaa myös, että ”liikkuvaan kohteeseen jätetään tietenkin tilaa liikkeen suuntaan (ellei sitten joku dramaturginen syy toisin vaadi).”

Nämä ovat asioita, jotka on hyvä ottaa huomioon toteutuksessa. Esimerkiksi nopealiikkeistä artistia ei kannata rajata yhtä tiiviisiin kuviin kuin artistia, joka pysyy enimmäkseen paikoillaan. Välikylä (2005, 41) kertoo kuinka kuvan kohteet on turvallista sijoittaa kultaisen leikkauksen mukaan, tällöin kohde näyttää luonnollisimmalta. Hän opastaa, että kultaisen leikkauksen kohdat löytyvät jaettaessa kuva pystysuunnassa ja vaakasuunnassa kolmeen osaan, kultaiset leikkaukset ovat neljässä risteyskohdassa. Välikylä (2005, 38) opastaa myös, ettei ihminen saisi katketa kuvan rajauksessa nivelten kohdilta.

4.2 Screenin ja striimin sisältötarpeen erot

Mitä monikameran toteutuksessa on otettava huomioon, jotta viesti välittyy paikan päällä olevalle yleisölle ja kotiin striimiä tai tallennetta katsoville?

Molemmat monikameroiden parissa työskentelevät ammattilaiset olivat yksimielisiä siitä, kuinka tapahtumapaikan screenien ja kotona katsottavan striimin sisältötarve on eri. Molemmat pohjustivat tätä sillä, että tapahtumapaikalla yleisölle on tarkoitus näyttää tiiviissä kuvissa mitä lavalla tapahtuu, kun taas kotikatsojille voidaan näyttää laajempiakin kuvia koko lavasta. Haastateltava 1 kertoikin kuinka nämä olisi hyvä pystyä toteuttamaan erikseen. Olen samaa mieltä, luulen että tapahtumassa olevia ihmisiä ei kiinnosta nähdä kuvissa miltä lava kokonaisuudessaan näyttää, sillä he näkevät sen jo. Kotona taas nähdään vain se mitä näytetään, joten tiiviiden kuvien lisäksi myös laajemmat kuvat lavasta ja bändin jäsenistä ovat mielestäni tarpeellisia, jotta show pystytään näkemään kokonaisuudessaan.

Haastateltava 1 lisäsi myös, kuinka kotikatsojia voi kiinnostaa paikalla olevan yleisön näkeminen enemmän kuin paikalla olevaa yleisöä. Haastateltava 2 pohti, kuinka screenille kuvatessa usein korostuu laulaja, kun taas tallenteessa usein kuvataan enemmän myös muita bändin jäseniä. Korvenoja (2004, 21) toteaa, kuinka kameramies keskittyy seminaareissa pääsääntöisesti puhujaan, mutta jos lavalla on useampia henkilöitä, on hyvä näyttää toistenkin reaktioita. Tämä lisää mielenkiintoa ja antaa katsojalle lähestymistä uudesta kulmasta. Useasti toistenkin kuin puhujan reaktiot ja ilmeet ovat kiinnostavia ja tarjoavat katsojalle tietoa tilanteesta, hän lisää.

Haastateltava 1 totesi kuinka screeneille kuvaus ja striimi ovat käytännössä kaksi täysin eri asiaa, ne vain monesti yhdistetään samaksi. Tämä johtuu siitä, että yhdistämällä saavutetaan totta kai kustannussäästöjä, kun ei tarvitse olla kahta erillistä porukkaa, mutta myös siitä, että usein ollaan ajattelemattomia, eikä hahmoteta, että toteutus kannattaisi tehdä kotiin eri tavalla, hän täsmensi.

Haastateltava 1 totesi, että etenkin jos ajatellaan tapahtumailmettä mukailevia erimallisia screenejä, ja materiaalista halutaan tehdä lisäksi myös tallenne tai suo-

ra nettilähetys, täytyisi olla kaksi erillistä työryhmää; toiset toteuttavat screenin ja toiset tallenteen. Jos molemmat tehdään samalla työryhmällä, on kompromissien tekeminen äärimmäisen hankalaa tai toteutus tehdään selvästi laadun kustannuksella, hän täsmensi. Hän kertoi, kuinka on todella hankalaa sommitella sama kuva näyttämään järkevältä tv-ruudulle ja toisen malliselle screenille. Jos halutaan tehdä myös tallenne, striimata tai tehdä tv-ohjelma, täytyisi olla kaksi ryhmää, hän toteaa.

Haastateltava 1 kertoi vielä, kuinka kuvan lisäksi myös ääni täytyy ottaa huomioon; screenille kuvatessa ääntä ei tule ollenkaan, mutta kotona katsottaessa ääni on tietysti hyvin merkittävässä osassa, etenkin musiikkitapahtumissa. Jos ääni kuulostaa huonolta on koko lähetys täysin pilalla, hän toteaa. Hän kertoo, tämän olevan yksi asia, mistä tänä päivänä tingitään valtavasti. Hyvässä esimerkissä on erikseen äänituotantotiimi, joka tekee kotilähetyksen äänet, ääni miksataan eri tavalla tilaan kuin tallenteeseen, hän kertoo.

4.3 Yleisön toiveita screenien ja striimien toteutukselle

Kysyin yleisöltä mitä he haluaisivat screeneillä ja striimeissä näytettävän. Yleisö toivoi, että bändin jäseniä, taustatanssijoita ja yleisöä kuvattaisiin enemmän. He kertoivat, ettei olisi pois keikalta, jos kuvattaisiin enemmän muutakin kuin laulajaa, joka saa tällä hetkellä melko paljon screeninäkyvyyttä. Etenkin jos yleisö tekee jotain mielenkiintoisempaa kuin bändi, toivottiin se näytettävän. Vastaaja kertoi esimerkin, kuinka Saksassa bändi on usein pyytänyt yleisöä tekemään jotain, kuten istumaan ja soutamaan. Tällaisia tilanteita toivottiin näytettävän enemmän, etenkin jos laulaja on samaan aikaan paikoillaan.

Jaakkola (2014, 15) opastaa kuinka kuvauskohde kannattaa valita miettien mitä yleisö haluaa nähdä. Hän kertoo, kuinka esityksillä on aina yksi tai useampi päättäjä. Kun kyseessä on esimerkiksi bändi, jolloin tähtiä on enemmän, kannattaa kuvata henkilöä joka on äänessä, hän neuvoo. Jaakkola toteaa, että usein laulaja on turvallinen valinta, mutta esimerkiksi kitarasoolon aikaan on parempi näyttää kitaristia. Hän on sitä mieltä, että taustatanssijoita ei kannattaisi kuvata paljoa.

Olen itsekin suurimmaksi osaksi samoilla linjoilla yleisön ja Jaakkolan kanssa. Olen samaa mieltä, siitä että kannattaisi kuvata kohdetta, joka tekee kulloinkin eniten. Monesti se on tietenkin laulaja, mutta jos esimerkiksi yleisö tekee jotain mitä bändi pyytää, on se mielestäni tärkeää näyttää. Sama koskee myös taustatanssijoita. He saattavat tehdä näyttäviä liikkeitä myös lavan lattialla, niin että suurin osa yleisöstä ei voisi nähdä liikkeitä ilman screenejä. Tuotannoissa, joissa olen ollut mukana, onkin pyritty toimimaan juuri näin ja näyttämään aina muun muassa bändin jäsenten soolot. Kun kyseessä on bändi, kuvataan tietysti keulahahmoa, mutta myös kaikkia muita jäseniä. Sooloartistia kuvatessa soittajia on näytetty vähemmän.

Haastateltavat totesivat, että keikkoja olisi joskus mukava nähdä artistin perspektiivistä, nähden enemmän kenttää. Myös toive ilmakuvista nousi esille, esimerkiksi droneja ja kraanoja toivottiin enemmän mukaan toteutukseen. Kerrottiin, että on mukavaa, kun voi nähdä itsensä screenillä tai keikkatallenteella. Jaakkola (2014,15) toteaa, kuinka kappaleiden välillä kannattaa keskittyä yleisöön. Innokaimman yleisön kuvaus välittää tunnelman muillekin tapahtumassa, hän kirjoittaa. Hän kertoo huomanneensa, kuinka katsoja monesti innostuu entistä enemmän nähdessään itsensä screenillä.

Monikameran ulkopuolelta yksi haastateltavista nosti esille screenien sisällön taukojen aikana. Hän kertoi pitävänsä interaktiivisesta tekemisestä, kuten Kismetin kiss camista ja informaation näyttämisestä esimerkiksi tapahtuman somefiidin muodossa. Hän totesi, että screeneillä on paljon mahdollisuuksia. Hän lisäsi, kuinka ymmärtää, että yritykset ovat voineet maksaa festivaaleille isoja summia mainosten näyttämisestä, joten niitä täytyy näyttää. Hän toivoi kuitenkin, että mainoksia näytettäisiin ilman ääniä, etenkin jos samat mainokset pyörivät koko ajan.

Kysyessäni monikameran mukanaan tuomia negatiivisia puolia, eivät yleisön edustajat keksineet alkuun mitään. Kerrottiin vain, että on siistiä, kun tehdään ja, että ei osata kiinnittää huomiota negatiivisiin asioihin, kun ammattilaiset tekevät ja kuvanlaatu on hyvä. Yksi haastateltavista totesikin kuinka hänellä ei tule mieleen mitään negatiivista, vain positiivisia asioita ja tuumasi, että ei tiedä voiko siitä olla missään vaiheessa haittaa.

Keskustelun jatkuessa muistui yhdelle haastateltavalle mieleen, että kerran oli ollut hieman häiritsevää, kun kuvaajalla oli ollut hänen sanojensa mukaan iso häkkyrä, joka ylsi koko lavan leveyteen ja periaatteessa kuvaaja oli koko ajan tiellä. Oletan kyseessä olleen jonkinlaisen kameran ajoradan. Voisi siis päätellä, että kuvaajien liikkuminen saattaa häiritä katsojia.

Kysyin myös tapahtuma-alan ammattilaisilta ovatko he saaneet yleisöltä palautetta monikameratuotannoista. Haastateltava 3:lla ei tullut mieleen, mutta haastateltavat 4 ja 5 kertoivat saaneensa hyvää palautetta. Haastateltava 5 kertoi, kuinka yleisö on sanonut esimerkiksi, että aivan Euroviisu-laatuista tavaraa. Hän jatkaa kuinka ei usko, että yleisön ajatus tai jäänyt fiilis olisi saman kaltainen, jos kyseessä olisi ollut yksikameratoteutus. Hän kertoi, kuinka myös kansainvälisiltä tahoilta on tullut positiivista palautetta, he ovat olleet yllättyneitä tuotannon laadukkuudesta ja siitä, että kaikki on ollut ammattimaista ja viimeisen päälle tehtyä.

5 MONIKAMERATUOTANTOJEN TULEVAISUUS

Tässä luvussa tutkitaan monikameratuotantojen tulevaisuutta. Tarkastellaan tapahtumien ja monikameratuotantojen määrää, teknologian kehityksen tuomia mahdollisuuksia sekä striimien kehitystä.

5.1 Suomalaisen tapahtumien suosio, koko ja määrä

Erityyisiä yleisötapahtumia on ollut ihmisten keskuudessa aina (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 14). Kangas & Pirnes (2015, 96) kertovat kuinka Suomessa on vuodessa satoja isoja ja pieniä kulttuurifestivaaleja. Artes, Björkqvist, Halonen, Iso-Aho & Uotila (2010, 47) avaavat, että tapahtumatuotannon toimijoille tehdyssä kyselyssä selvisi, kuinka suuri kilpailu tapahtumatuotannon kentällä on. Uusia festivaaleja tulee vuosittain, mutta myös loppuu vuosittain, tutkimuksessa kerrotaan.

Myös Vallo & Häyrinen (2016, 27) kirjoittavat, kuinka tapahtumatoimistojen välinen kilpailu on kasvanut. He kertovat, että 2000-luvulla tapahtumia järjestettäessä suunnitellaan aiempaa perusteellisemmin, mitä, miten ja kenelle järjestetään. Yleisö alkaa olla kaiken nähnyttä ja kokenutta, lisäksi myös kilpailu ajankäytöstä kasvaa kaiken aikaa, he täsmentävät. He toteavat kuinka pienemmät ja kohdistetummat tapahtumat ovat suosiossa jättäen massatapahtumia taakseen. He lisäävät, että tapahtumien järjestäminen ulkomailla, eritoten Baltian maissa on nousussa.

Vanni (2003, 174) kirjoitti jo vuonna 2003, kuinka kulttuuritapahtumien keskimääräiset kävijämäärät ovat kasvaneet suuresti. Hän kertoi myös, kuinka merkittävä rooli kulttuurilla on, ja kuinka kulttuuri, kuten näyttelyt ja konsertit tarjoavat virikettä ja luovat inspiraatiota, joita ihmiset rutiiniensa keskellä kaipaavat.

Myös Kangaksen & Pirneksen tekstissä mukana olevassa Riitta Hanifin kirjoituksessa (2015, 99) todetaan että:

Erilaisissa konserteissa käyminen on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosikymmenen aikana. Vuonna 2009 puolet 10 vuotta täyttäneestä väestöstä oli käynyt konserteissa tutkimusta edeltäneen vuoden aika-

na, kun vielä 1980-luvun alussa konserteissa käyneiden osuus oli vain hieman yli kolmasosa.

Hanifi (2015, 101) jatkaa, kuinka myös kulttuurifestivaaleilla käyminen on kasvanut 1980-luvusta lähtien. Myös festivaalijärjestäjät ovat ennakoineet vuonna 2017 tehdyssä kyselyssä, että festivaalikävijöiden määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Vastaajista 69% ennusti kasvua, 31% ajatteli kävijöiden määrän pysyvän samana ja 3% oli sitä mieltä, että kävijämäärä laskee. (Statista 2018.)

Näiltä osin voisi siis päätellä, että kulttuuri on suosittua ja kävijämäärät kasvavat tulevaisuudessakin. On tosin vaikea ennustaa minkä kokoiset ja tyylliset tapahtumat ovat milloinkin suosiossa. Monikameraa miettien tapahtumien mahdollinen pienentyminen tietysti vaikuttaa esimerkiksi screenien tarpeeseen. Striimit voisivat silti olla kysytyjä, jos tapahtumia haluttaisiin seurata niiden välityksellä. Tapahtumien kokoon ja luonteeseen vaikuttaa toki yleisön toiveiden lisäksi muun muassa taloudellinen tilanne. Jos tapahtumien pienentyminen johtuisi esimerkiksi tiukentuneesta budjetista, vaikuttaisi se toki osaksi myös striimin mahdollisuuteen.

5.2 Monikameratuotantojen määrän kasvu

Tapahtumia on tullut valtavasti lisää, haastateltava 1 totesi. Tapahtumia on yleensäkin tullut todella paljon lisää, mutta eritoten musiikkitapahtumia, joissa monikamera on koko ajan kasvavassa osassa, hän lisäsi. Hän kertoi tämän johtuvan siitä, että levyt myyvät nykyisin vähemmän kuin ennen, tämän tilalle on tullut keikkailu. Keikkoja on todella paljon ja niihin halutaan panostaa, hän toteaa. Tapahtumien halutaan olevan isompia tai niiden on pakko olla isompia, tapahtumien on myytävä paljon lippuja, että on vara ottaa artisteja, hän lisää. Hän kertoo, että tämän vuoksi tapahtuma-alueet kasvavat melko isoiksi, jolloin screenit tulevat kysymykseen, jotta kävijät näkevät artistin. Tämä on ilmiö, joka vaikuttaa myös suoraan monikameratuotantojen määrään, niiden määrä on kasvanut todella paljon, hän totesi. Hän jatkoi, kuinka tapahtumat ovat hänen näkemyksensä mukaan valmiita panostamaan myös visuaaliseen ilmeeseen, jotta tapahtumissa olisi mahdollisimman mukavaa ja viihtyisää. Tämä vaikuttaa osaltaan siihen, että tapahtuma-alueen näytöille halutaan laadukasta sisältöä, hän lisäsi.

Olen itsekkin pistänyt merkille, kuinka eri musiikkitapahtumien liput myydään yhä useammin ja nopeammin loppuun. Artistit tekevät isompia ja näyttävämpiä keikkoja, jotka ovat usein olleet loppuunmyytyjä. Isoissa tapahtumissa screenien tarve korostuu entisestään.

Haastateltava 2 lähestyi tuotantojen määrää enemmän striimien näkökulmasta. Hän kertoi, kuinka internetin tuleminen julkaisukanavaksi on lisännyt tuotantojen määrää huomattavasti verrattuna siihen, kun jakelukanavana on ollut vain televisio. Hän jatkoi, kuinka määrä on lisääntynyt, mutta samalla koko on keskiarvoltaan mahdollisesti pienentynyt. Useat tuotannot joita tehdään määrällisesti paljon, ovat kevyempiä, hän totesi. Poikkeuksena hän mainitsi Jääkiekon SM-liigan, jota tehdään isona ja määrältään paljon.

Molemmat haastateltavat uskoivat monikameratuotantojen määrän lisääntyvän ainakin jonkin asteisesti myös tulevaisuudessa. Haastateltava 1 uskoi, että tuotantojen määrä on suoraan verrannollinen yleiseen talouden kehitykseen ja osittain myös trendien kehittymiseen. Hän kertoi, kuinka monikamerat ovat yhä enemmän suoria lähetyksiä esimerkiksi nettiin, joten määrä riippuu myös siitä ovatko ihmiset kiinnostuneita katsomaan asioita suorana.

Haastateltava 1 uskoi monikameratuotantojen kuitenkin lisääntyvän jonkin verran myös sillä, että kokonaiskustannukset tulevat alaspäin teknologian kehittyessä. Hän kertoi kuinka ei tiedä teollisuuden kokonaisvolyymina kasvaako määrä vai ei, mutta uskoo, että kappalemääräisesti monikameratuotannot kasvavat. Esimerkiksi seuraavan kymmenen vuoden aikana monikamera koskettaa todennäköisesti useampia tapahtumia ja urheilulajeja, hän mielti. Hän uskoo, että samalla tuotannot pienenevät ja halpenevat, jonka vuoksi laatu ei välttämättä kaikessa kokonaisuudessaan parane. Hän pohti, kuinka se on vähän monimutkainen ja mielenkiintoisenkin asia, että varmaan on kasvua, mutta ei välttämättä kaikkein laadukkaimpaan suuntaan kaikissa mielissä.

Haastateltava 2 uskoi monikameratuotantojen määrän lisääntyvän tulevaisuudessakin, sillä tuotantotavat tulevat helpommiksi. Suunta on ainakin Suomessa yleisesti ollut tuotanto- ja toteutustavoilta kevyempään, hän täsmentää. Hän jatkaa

kuinka pienemmät tuotannot ja kevyemmin tehtävät monikamerat mahdollistuvat koko ajan.

5.3 Monikamerakaluston kehitys ja hintojen laskeminen

Molemmat monikameroiden parissa työskentelevät alan ammattilaiset kertoivat kuinka teknologian ja tekniikan kehittyminen on vaikuttanut alaan kuluneen kymmenen vuoden aikana. Haastateltava 1 mainitsi esimerkkinä robottikamerat, joita näkee nykyisin käytettävän. Hän kertoo sen olevan hieman ristiriitainen asia, sillä robottikameralle täytyisi olla tietty käyttötarkoitus; pitäisi muistaa mitä niillä kannattaa ja voi tehdä ja mihin ne eivät sovellu parhaiten. Hän jatkoi, kuinka heidänkin firmaltaan pyydetään robottikameroita hieman perusteettomasti, vain koska ajatellaan, että sellainen täytyy olla, sillä se on mahdollista.

Haastateltava 1 kertoi myös, kuinka teknologian kehittyessä kaluston hinta on laskenut. Hintojen lasku mahdollistaa kilpailun kasvamisen sekä ajan mittaan näyttävämpien ratkaisujen toteutuksen, muun muassa dronen ja langattomien kameroiden avulla, hän toteaa. Haastateltava 2 kertoi, kuinka teknologian kehitys on mahdollistanut huomattavasti kevyemmän kaluston. Aiemmin on periaatteessa vaadittu ulkotuotantoauto, kun nykyisin monikameralähetyksiä pystytään tekemään tuomalla paikalle tietokone ja kytkemällä siihen pari kameraa, hän täsmentää.

Molemmat haastateltavat uskoivat, että Suomessa mennään teknologian kehittyessä toteutustavoilta vieläkin kevyempään suuntaan. Haastateltava 1 totesi, kuinka esimerkiksi videomikserit pienenevät ja niiden käyttöominaisuudet moninkertaistuvat koko ajan, mitä pienemmillä laitteilla voi tehdä mitä hienompia asioita. Tämä mahdollistaa esimerkiksi sen, että kameramies pystyy käyttämään videomikseriä langattomasti oman kamerajalustan kahvastaan ja tekemään sitä kautta monikameraa, hän kertoi. Tämä mahdollistaa pienen budjetin pieniä toteutuksia, kun ei tarvitse olla erikseen ohjaajaa ja mikseriä, säästetään henkilöstökuuluissa, hän lisää.

Haastateltava 1 pohti, kuinka teknologia tuo valtavasti mahdollisuuksia muun muassa monikameratuotantojen ohjauspuolelle. Esimerkiksi Jääkiekon SM-liiga teh-

dään jo tällä hetkellä etäohjauksella, joka tuo ajan mittaan valtavat kustannussäästöt ja mahdollistaa huikkeitä kokonaisuuksia sekä teknologisia mahdollisuuksia, hän kertoo. Haastateltava 1 jatkoi, kuinka tämä on melko varmasti osa tulevaisuutta, mutta se kuinka isosti ja miltä alueilta jää nähtäväksi. Kyseessä on kuitenkin useiden miljoonien eurojen investoinnit ja monikameran kenttä on hyvin laaja pitäen sisällään pieniä ja isoja tapahtumia, hän totesi.

Tapahtuma-alan ammattilaisilla ei ollut monikameratuotannoista oikein mitään huonoa kerrottavaa. Ainoa huonona puolena he kaikki totesivat hinnan. Haastateltava 3 totesi, kuinka hyvin pienen budjetin tapahtumat voivat joutua tuskailemaan monikameratuotannon hinnan kanssa. Muuten hän mietti, että jos monikameralle on tarve, ei siihen hänen mielestään liity huonoja puolia. Haastateltava 5 kertoi, että hinta on kallis ja usealla tapahtumalla ei ole siihen budjettia. Tulevaisuudessa voitaisiin siis ajatella, että ainoa kaikkien kertoma huono puoli pienenee kaluston hintojen laskun ja kevenemisen johdosta.

5.4 Striimien kehittyminen

Molemmat monikameran parissa työskentelevät ammattilaiset uskovat striimien kehittyvän ja mukaan tulevan uutta kuten lisättyä todellisuutta. Haastateltava 1 kertoi esimerkin, kuinka nykyisin tehdään 360-striimejä ja totesi, että virtuaalitodellisuus-striimejä voisi hyvinkin tulla, kaikki on mahdollista. Haastateltava 2 kertoi, kuinka esimerkiksi urheilutapahtumissa kuvataan urheilija green screeniä vasten ja hänet saadaan niin ikään kisastudioon haastatteluun, vaikka hän olisi oikeasti aivan muualla. Green screen on vihreä kangas, jonka käyttö mahdollistaa esimerkiksi kuvattavan kohteen taustan vaihtamisen kuvaan tai videoon, jota ei kuvaushetkellä suoraan voida käyttää (Hämäläinen 30.10.2017).

Haastateltava 1 pohti, kuinka on vain ajan kysymys, milloin esimerkiksi lisätty todellisuus onnistutaan tuotteistamaan, niin että siitä tulee oikea tuote joita tapahtumajärjestäjät tilaavat. Uudistukset ovat suoraan kytköksissä teknologian kehitykseen ja siihen, millä tavalla teollisuus reagoi niihin, hän lisäsi. Esimerkkinä hän kertoi, kuinka 360-videot ovat olleet olemassa jo kauan aikaa, mutta eivät ole vielä lyöneet läpi. Hän siis uskoo, että uudistuksia tulee sen mukaan, mikä koe-

taan tarpeelliseksi ja mille on kysyntää. Hän lisäsi vielä, kuinka uskoo, että etenkin interaktiivisuus lisääntyy.

360-videossa on mahdollista katsoa kaikkiin suuntiin, sillä kamerat kuvaavat joka suuntaan. Esimerkiksi YouTuben 360-videoissa videota on mahdollista käännellä kursorin tai sormen avulla, katselukulmaa voi vaihdella myös mobiililaitetta kääntelemällä. Videoita on mahdollista katsoa myös tarkoitukseen suunnitelluilla lasilla. (Perus 18.1.2017.)

Tero Pänkäläinen kertoo Vatasen (7.8.2016) verkkolehtiartikkelissa, että 360-videot ovat tärkeä askel virtuaalitodellisuutta kohden. Hän jatkaa kuinka 360-videot ovat vielä monesti rajoittuneita VR-peleihin verrattuna. Tämä johtuu siitä, että katsoja on videoissa yleensä sidottu siihen katselupisteeseen, jossa kamera on ollut, hän täsmentää. Tulevaisuudessa 360-videoista saadaan aidomman tuntuisia ja niissä on mahdollista liikkua vapaammin teknologian edistyessä, tämä tuo kokemukseen uskottavuutta, hän kertoo. Pänkäläinen kertoo, kuinka virtuaalitodellisuus on aivan uudenlainen median muoto, jolla voidaan tarjota ihmisille ihan uudenlaisia kokemuksia. Hän uskoo, että lyhyellä aikavälillä virtuaalitodellisuuden yleistyminen tapahtuu rauhallisesti, mutta 10-15 vuoden kuluttua virtuaalimaailmat voivat olla jokapäiväinen asia.

Perus (18.1.2017) kirjoittaa markkinoinnin kannalta, kuinka 360-videot tarjoavat hienoja mahdollisuuksia. Hän kertoo, kuinka esimerkiksi tapahtumien esittelyyn saadaan uudenlainen ulottuvuus, kun mahdollinen asiakas voi katsoa tilannetta niin sanotusti paikan päällä. Hän jatkaa kuinka virtuaalisen todellisuuden videot keräävät helposti paljon huomiota ja aktivoivat kohdeyleisöä. Sipilä [viitattu 26.3.2019] taas toteaa kuinka 360-video jättää katsojalle unohtumattoman vaikutuksen, kun katsoja pääsee osalliseksi tapahtumiin. Hän kertoo, että 360-video on mukaansatempaava, sillä se sijoittaa ja parhaassa tapauksessa istuttaa kokemuksellisesti katsojan tapahtumien keskelle.

Kysyin ryhmähaastatteluun osallistuneilta yleisön edustajilta toiveita striimien kehitykseen esimerkiksi tuomalla mukaan lisättyä todellisuutta. Kukaan heistä ei osannut odottaa mitään, sillä ei ollut tietoa, mitä mahdollisuuksia olisi. Esille nousi, että tämän hetken striimeihin ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Yksi haastateltavista

kertoi, kuinka joissakin striimeissä leikkaustahti tuntuu liian nopealle kuvien vaihtuessa jatkuvasti. Hän lisäsi, että toki on mukavaa, kun kuvakulmia on paljon, mutta vaihtelu voisi olla rauhallisempaa. Hän totesi, myös että ei koe tällä hetkellä tarvitsevänsä toteutukseen mitään lisää ja on tyytyväinen, mutta on toki hienoa, kun keksitään kaikenlaista.

Lisätty todellisuus on tuntunut olevan enemmän esillä ja vaikuttaa yleistyvän tulevaisuudessakin. Se milloin tämä tapahtuu ja missä määrin on nähtävissä. Kuten aiemmat esimerkit avasivat, on striimeissä jo tällä hetkellä pienissä määrin mukana lisättyä todellisuutta. Uskon, että tulevaisuudessa nähdään uudenlaisia mahdollisuuksia ja niihin tartutaan kiinni, jolloin myös yleisö tottuu uudenlaisiin toteutuksen mahdollisuuksiin ja alkaa odottaa niitä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää monikameran merkitystä tapahtumille. Tutkimus osoittaa, että monikamera tuo tapahtumille lisäarvoa ja se koetaan tärkeäksi. Screenit koettiin tärkeiksi, sillä ne takaavat kaikkien näkevän mitä lavalla tapahtuu. Striimit koettiin tärkeiksi, sillä ne mahdollistavat tapahtumien seuraamisen, myös heille, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua itse tapahtumaan. Tutkimuksessa selvisi myös, että tapahtumien tallenteille on kysyntää.

Tutkin lisäksi monikameran toteuttamista ja siinä huomioon otettavia asioita viestin välittymisen kannalta niin kotiin striimejä katsovalle yleisölle kuin tapahtumassa paikalle olevalle yleisölle. Tutkimus osoitti, että screenien ja striimien sisältötarpeet eroavat toisistaan ja ne olisi hyvä toteuttaa erikseen. Monikameran toteuttajat kertoivat, kuinka tapahtumapaikalla screeneillä on tarkoitus näyttää tiiviissä kuvissa mitä lavalla tapahtuu, kun taas striimeissä voidaan näyttää myös laajempia kuvia koko lavasta. Eriksen toteutettuna taattaisiin paras lopputulos ja suurin hyöty.

Suurin osa haastatteluihin osallistujista oli perinteisimpien vaaka- tai pystyscreenien kannalla, kun tarkoituksena on näyttää livekuvaa. Tapahtuman ja budjetin kerrottiin vaikuttavan screenien valintaan, screenien täytyisi olla tapahtumaan sopivia ja sitä tukevia. Yleisöltä kysyin myös screenien määrästä, sijoittelusta ja sisällöstä. Selvisi, että kaksi screeniä, yksi lavan molemmin puolin on heidän mielestään usein toimivin ratkaisu. Todella isoilla festivaaleilla myös kolmas screeni esimerkiksi miksauskopin takana koettiin tarpeelliseksi. Yleisön mielestä screenien sisällön olisi hyvä olla sama tai ainakin kaikkien olisi tärkeää nähdä kaikki screenit, jos sisältö vaihtelee. Yleisö toivoi, että screeneillä ja striimeissä näytettäisiin nykyistä enemmän bändin jäseniä, taustatanssijoita ja yleisöä. Myös ilmakuvia toivottiin enemmän, esimerkiksi ottamalla toteutukseen mukaan droneja ja kraanoja.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että monikameratuotantojen määrä on kasvanut ja sen uskottiin lisääntyvän tulevaisuudessakin. Toteuttajien haastatteluissa selvisi, kuinka uskotaan, että lisätty todellisuus tulee suuremmaksi osaksi striimejä. Kaluston nähtiin halpenevan ja kevenevän, mikä mahdollistaa monikameratuotantojen toteuttamisen pienemmissäkin tapahtumissa. Tämä vähentäisi myös kaikkien tapah-

tuma-alan ammattilaisten esille nostamaa huonoa puolta monikameratuotannoista, eli hintaa.

Tutkimus vahvisti mietteitani usealta kannalta, mutta joiltakin osin myös yllätti minut. Olin positiivisesti yllättynyt, kuinka vähän monikameratuotantojen toteutuksesta nousi esille huonoja puolia ja kuinka merkityksellisenä se koettiin niin yleisön kuin tilaajien puolelta. En odottanut, että yleisö kiinnittäisi monikameraan niin paljon huomiota, kuin tutkimus osoitti. Tietysti asioita muistuu mieleen, kun niistä syntyy keskustelua, mutta esille nousi hyvin monipuolista pohdintaa. Nämä olivat hyvin positiivisia huomioita ja vahvistavat monikameran tärkeyttä entisestään.

Tutkimuksen tarkoituksena ei missään vaiheessa ollut hakea varsinaista yhteenve-toa siihen, kuinka asiat ovat, vaan saada ihmisten mielipiteitä ja näkökulmia eri kanteilta, mielestäni tämä onnistui. Haastattelin niin monikameran toteuttajia, tilaa-jia kuin tapahtumien yleisöä. Kaikilla oli oma lähestymisensä aiheeseen ja esille nousi niin yhteneväisiä kuin eriäviä huomioita. Täytyy tietysti ottaa huomioon myös, että ala kehittyy jatkuvasti ja trendit muuttuvat. Uskon, että jos samat haas-tattelukysymykset esitettäisiin muille alojen ammattilaisille lyhyen ajan sisällä, oli-sivat vastaukset melko samantyyllisiä. Jos tutkimus taas tehtäisiin esimerkiksi ensi vuonna, voisivat vastaukset jo olla erilaisia. Haastattelut on tehty alkuvuodesta 2019. Tuloksiin vaikuttaa tietysti myös haastateltavien omat taustat. Esimerkiksi haastateltava 3:n ja yleisön vastaukset painottuivat enemmän screenien näkökul-miin, kun taas haastateltava 5:n vastaukset striimien näkökulmiin.

Tutkimuksen tuloksiin vaikuttaa tietysti se, että haastateltavia oli melko vähän. Vaikka monikameratuotantojen parissa työskentelevien alan ammattilaisten haas-tatteluita oli vain kaksi ja tapahtuma-alan ammattilaisten haastatteluita kolme, nousi esille samoja huomioita ja monipuolista tietoa. Esille nousi paljon asioita, joista uskoisin muidenkin alan ammattilaisten olevan samaa mieltä, jos asiaa ky-syttäisiin erikseen. Haastattelutilanteessa esille nousee tietysti vain joitakin asioita.

Haastateltavia oli yllättävän hankala löytää ja yksi ryhmähaastattelun osallistujista joutui perumaan haastattelun viime hetkellä, joten yleisön edustajia oli mukana vain kolme. Kaikki ryhmähaastatteluun osallistuneet saattoivat olemaan livemusiikin ystäviä, joten esimerkiksi urheilutapahtumat jäivät yleisön puolelta tutkimuksesta

pois. Haastateltavat olivat myös hyvin saman ikäisiä keskenään ja näin laajempi katsanto, jota olin alun perin ajatellut, täytyi unohtaa. Heidän nuori ikänsä ja li-vemusiikkitaustansa vaikutti varmasti tuloksiin, kuten tottumukseen festivaalien pystyscreeneistä. Olen kuitenkin sitä mieltä, että ryhmähaastattelu oli parempi ratkaisu tutkimuksen kannalta kuin ensiksi miettimäni kyselylomake. Kyselyssä vastaajia olisi ollut enemmän, mutta mielestäni ryhmähaastattelu toimi aiheen tutkimiseen paremmin kuin määrällinen kysely, jossa olisi ollut riskinä ymmärtää kysymykset väärin.

Yksilöhaastatteluista neljä toteutettiin puhelimitse ja yksi sähköpostitse. Puhelimitse ja etenkin sähköpostitse tehdyssä haastattelussa jää pois muun muassa eleitä ja ilmeitä, joista voisi tulkita jotain lisää. Puhelimen välityksellä kuitenkin äänenpaino onneksi kertoo melko paljon.

Suunnittelin kaikkien haastatteluiden kysymykset tarkkaan, jotta ne eivät olisi ohjaavia ja ne ymmärrettäisiin samalla tavalla. Haastatteluissa sattui pari väärinymmärrystä, mutta puhelimitse tehdyissä haastatteluissa kysymykset oli helppoa muotoilla uudestaan. Pyrin olemaan haastatteluissa neutraali. Vaikka en esittänyt kysymyksiä juuri kirjoitetulla tavalla, vaan muotoilin ne tilanteeseen sopivimmiksi, se ei mielestäni ohjannut vastauksia.

Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle paljon uutta ja oli erittäin hienoa kuulla myös tapahtuma-alan ammattilaisten ja yleisön näkökulmia monikameratuotannoista. Tietysti myös monikameran toteuttajien näkökulmia oli hienoa saada mukaan ja sain myös sitä kautta uutta tietoa, vaikka aihe olikin toteuttamisen puolelta itselleni tutumpaa. Tiedän nyt enemmän muun muassa monikameran tulevaisuudesta ja toiveista screenien ja striimien sisältöön. Oli myös inspiroivaa kuulla tutkimuksen aikana useammalta, kuinka aiheen tutkimisen koettiin olevan hienoa ja tärkeää. En siis ollut ainoa joka koki aiheen tärkeäksi, joten uskon, että tutkimus tarjoaa uutta näkökulmaa myös muille.

LÄHTEET

- Ang, T. 2006. Digivideo: Kuvaajan käsikirja. Suomentajat Donagh Coleman ja Ilkka Rekiaro. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.
- Artes, K, Björkqvist, L, Halonen, K, Iso-Aho, J & Uotila, P. 2010. Kulttuuritapahtumien ekosysteemit muutoksessa. Tekstiluku raportista Halonen, K (toim.) Kulttuuri kokoa: Kulttuuritapahtuman muuttuvat verkostot. Tuottaja 2020: osaraportti 1. Kokoomateoksessa: Björkqvist, L, Halonen, K, Hero, L-M, Iso-Aho, J, Teye, O & Uotila, P. Tuottaja 2020: Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.
- Auvinen, A & Tarkiainen, E. 2.2.2018. Soluessee: Kvalitatiivinen tutkimus. [Verkkosivu]. Esseepankki Proakatemia yrittäjäasenteella. [Viitattu 2.4.2019]. Saatavana: <http://esseepankki.proakatemia.fi/soluessee-kvalitatiivinen-tutkimus-2/>
- Elokuvantaju. Ei päiväystä. Tilttaus. [Verkkosivu]. [Viitattu 19.3.2019]. Saatavana: <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/kuva/tilttaus.jsp>
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S, Remes, P & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, R. 30.10.2017. Green Screen -käyttö opetuksessa. [Verkkosivu]. Omnia. [Viitattu 19.3.2019]. Saatavana: <https://oppiva.omnia.fi/greenscreen/>
- Jaakkola, J. 2014. Live-projisointi tapahtumissa: Mitä näyttää yleisölle siitä, minkä se jo näkee? [Verkkajulkaisu]. Oulu: Oulun ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma, Mediatuottamisen suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö. [Viitattu 18.3.2019]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201405137668>
- Jyväskylän yliopiston Koppa. 10.4.2015. Haastattelut. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.12.2018]. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/haastattelut>
- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kangas, A & Pirnes, E. 2015. Julkisesti rahoitettu kulttuurin toimikenttä. Teoksessa: I. Heiskanen, A. Kangas & R. Mitchell (toim.) Taiteen ja kulttuurin kentät: perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö. Helsinki: Tietosanoma Oy, 89-104.

- Kauhanen, J, Juurakko, A & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Porvoo ; Helsinki: WSOY.
- Korvenoja, P. 2004. TV-kameratyön perusteet. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.
- MorganMedia. 16.4.2012. Multi-Camera. [Blogikirjoitus]. Blogger. [Viitattu 5.3.2019]. Saatavana: <http://morganbolton.blogspot.com/2012/04/multi-camera.html>
- Opettaja.tv. Ei päiväystä. Mitä streaming (suoratoisto) on? [Verkkosivu]. YLE.fi. [Viitattu 17.3.2019]. Saatavana: <http://vintti.yle.fi/yle.fi/opettajatv/opettajatv.yle.fi/apua/streaming.htm>
- Perus, J. 18.1.2017. 360-asteen videot ovat uusi videomarkkinoinnin trendi. [Blogikirjoitus]. Videolle. [Viitattu 26.3.2019]. Saatavana: <http://blogi.videolle.fi/360-asteen-videot-ovat-uusi-videomarkkinoinnin-trendi>
- Pirilä, K & Kivi, E. 2005. Elävä kuva - elävä ääni : Ensimmäinen osa, Otos. Helsinki: Like.
- Pirilä, K & Kivi, E. 2008. Elävä kuva - elävä ääni: Toinen osa, Leikkaus. Helsinki: Like.
- Rinne, O. 12.10.2005. Mitä on panorointi. [Verkkosivu]. DigiFAQ. [Viitattu 19.3.2019]. Saatavana: http://digifaq.info/digifaq/3_panorointi.html
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. Haastattelu. [Verkkosivu]. Kvali-MOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Viitattu 22.12.2018]. Saatavana: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html
- Sipilä, A. Ei päiväystä. Onko 360 asteen video ja virtuaalitodellisuus turhaa markkinoijalle? [Verkkosivu]. OneMinStory. [Viitattu 26.3.2019]. Saatavana: <https://www.oneminstory.com/onko-360-asteen-video-virtuaalitodellisuus-turhaa-markkinoijalle/>
- Sirkkilä-Jarva, J. 2007. TV-urheilun puoli vuosisataa: Nurmesta Niemiseen. Teoksessa: J, Wiio (toim.) Television viisi vuosikymmentä: Suomalainen televisio ja sen ohjelmat 1950-luvulta digiaikaan. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 447-477.
- Statista. 2018. How do you think festival visitor numbers will develop in the future? [Verkkosivu]. Helsinki: Sibelius Academy. [Viitattu 25.3.2019]. Saatavana: Statista-tilastoverkkopalvelu. Vaatii käyttöoikeuden.

- Thinkuknow. Ei päiväystä. What is live streaming? [Verkkosivu]. [Viitattu 17.3.2019]. Saatavana: <https://www.thinkuknow.co.uk/parents/articles/what-is-live-streaming/>
- Vallo, H & Häyrynen, E. 2016. Tapahtuma on tilaisuus: Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. 5. uud. laitos. Helsinki: Tietosanoma.
- Vanni, M. 2003. Kulttuurielämykset sponsorintikohteina. Teoksessa: M-L. Niinikoski & K. Sibelius (toim.) Kulttuuribusiness. Porvoo ; Helsinki: WSOY, 174-182.
- Varila, M & Vataja, J. 2015. Live-striimauksen toteuttaminen tapahtumassa – CASE: FlakeLAN 2014. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikkö, kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2.4.2019]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505188668>
- Vatanen, P. 7.8.2016. Tästä virtuaalitodellisuudessa on kyse – kymmenen kysymystä virtuaalilaseihin ja keinotodellisuuteen liittyen. [Verkkolehtiartikkeli]. Yle Uutiset. [Viitattu 26.3.2019]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-9072959>
- Väläkylä, J. 2005. Digivideokoulu. Jyväskylä: Docendo.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset media-alan ammattilaisille

Liite 2. Haastattelukysymykset tapahtuma-alan ammattilaisille

Liite 3. Haastattelukysymykset yleisölle

Liite 1. Haastattelukysymykset media-alan ammattilaisille

Kauanko olet työskennellyt monikameratuotantojen parissa?

Mikä työtehtäväsi niissä on?

Onko työtehtäväsi vaihtunut vuosien aikana ja kuinka?

Vaihteleeeko työtehtäväsi eri tuotannoissa esim. kuvaajan ja ohjaajan välillä?

Miten selittäisit monikameran henkilölle, joka ei tiedä mitä se on?

Minkälaisissa tapahtumissa monikameratuotannot ovat yleisimpiä?

Minkälainen on yleisin monikameran toteutustapa tapahtumissa?

Mitä erilaista lisää toteutukseen on mahdollista tuoda?

Oletko huomannut vuosien aikana muutosta monikameratuotannoissa? (toteutus tapa, koko, määrä...)

Miten näet monikameran tulevaisuudessa? Muutosta, määrä?

Kuinka screenien erilaiset mallit ja suunnat vaikuttavat toteutukseen?

Miten uskot striimien kehittyvän? Lisättyä todellisuutta? 3D?

Mitä monikameratuotannot mahdollistavat? Mitä niillä toteutetaan?

Minkälaisissa tapahtumissa olet ollut toteuttamassa monikameraa?

Miten toteutus eroaa erityylisten tapahtumien välillä? (esim. festivaali ja seminaari)

(Muuttuuko ohjaus ja kuvaus esim. rauhallisten ja menevien biisien aikana?)

Mitä toteutuksessa on otettava huomioon, jotta viesti välittyy selkeästi niin kotiin striimiä katsoville kuin paikalla olevalle yleisölle? (Mitä näytetään? kuvakoot, artisti, yleisö?)

Liite 2. Haastattelukysymykset tapahtuma-alan ammattilaisille

Minkälaisessa/minkälaisissa tapahtumissa työskentelet?

Mikä toimenkuvasi on?

Kauanko olet ollut alalla?

Milloin olet tilannut monikameratuotannon ensimmäistä kertaa tapahtumaan?

Minkälaiseen tapahtumaan koet monikameran sopivan ja minkälaiseen et?

Onko joitain tiettyjä tekijöitä, milloin tapahtumassa on hyvä olla screenit?

Onko sinulla kävijämäärää, joka määrittää screenien tarpeen tapahtumaan?

Minkä malliset screenit ovat parhaimmat? (pysty, vaaka, jokin kuvio)

Vaikuttaako tapahtuman luonne screenien mallin valintaan?

Mihin tilanteisiin ja minkälaisiin tapahtumiin striimaus sopii?

Onko striimin katsomisen parempi olla ilmainen vai maksullinen?
Esimerkki tilanteita.

Mitä monikameratuotanto tarjoaa tapahtumille?

Mitä huonoja puolia monikameran toteutuksessa on?

Oletko saanut yleisöltä palautetta monikameratuotantoihin liittyen?

Liite 3. Haastattelukysymykset yleisölle

Ikä, sukupuoli, ala?

Tiedätkö mikä on monikameratuotanto?

Tässä kerron tarvittaessa tarkemmin mitä monikamera tarkoittaa

Oletko käynyt tapahtumissa, joissa on ollut screenit? Minkälaisissa tapahtumissa?

Milloin tapahtumassa on mielestäsi hyvä olla screenit? (Määrittääkö sen esim. yleisömäärä tai tapahtuma-alue?)

Minkälainen on hyvä määrä ja sijoittelu screeneille? Yksi screeni, yksi lavan molemmin puolin vai enemmän? Esimerkiksi mahdollisuus nähdä screenien sisältö myös muualla kuin lavan luona.

Jos screenit ovat esimerkiksi lavan molemmin puolin, onko niissä hyvä olla sama sisältö?

Minkä malliset screenit ovat parhaimmat? (pysty, vaaka, jokin kuvio) Mikä siihen vaikuttaa?

Mikä on screentuotannon tuoma suurin hyöty?

Oletko katsonut tapahtumia striimin välityksellä?

Minkälaisista tapahtumista odotat/toivot striimiä?

Toivotko striimeihin jotain uutta (tai jo olemassa olevaa, mutta isommassa mittakaavassa), kuten lisättyä todellisuutta?

Mitä positiivista monikamera mielestäsi tuo tapahtumaan?

Mitä negatiivista monikamera tuo mukanaan?

Onko screenien ja streamien nykyinen toteutustyyli mieluinen, kun keskitytään esim. bändiin tai urheiluun? Olisiko toiveissa erilainen toteutus? Esimerkiksi näytettäisiin yleisöä enemmän.